LITTERAE CIRCULARES

AD

VENERABILEM CLERUM ALMAE DIOECESIS

QUINQUE-ECCLESIENSIS

PEL

DIMISSAE ANNO DOMINI 1929.

QUINQUE-ECCLESIIS TYP. „DUNÁNTÚL“ R. T.

Alapitv. hivatal új ügyrendje 21
Alapitványok valorizálása 46
Ambach Michael 63
Amerikai papok egyesül. 66
Aquinói Sz. Tamás Társ. 6
Auguszt Stephanus 58, 64
„Auspicantibus Nobis" enciklika 7
Állásvesztésre itélt kegyuri kántor nyugdija 47
Árpás Franciscus 58

Báter Carolus 36, 51, 52
Beck Ludovicus 3
Bencze Ernestus 29
Bencze Josephus 52
Benkö Paulus 36, 51, 52
Bélyegmentesség a községhez benyujtott lelkészi nyugtáknál 66
Bérmálás 28, 44
Bérmálási anyakönyvek beköttetendők 59
Bor Alexander 36, 51, 52
Bőjti rendelet 2
Bőjti szózat 15
Búcz Aemilius 51, 58

Communio infirmorum plurium 27
Communionis pasch. tempus 2
Concursus pro parochia: Tengőd 2, Decs, 51, Dunaföldvár civ. int., Mecsekszabolcs, Mohács civ. int., Várdomb 58, Dunakömlőd, Gyulaj, Lakócsa, Szakály, Tevel, Vajszló 63
Cseh Franciscus 57
Cséry Desiderius 37, 51, 52
Curilović Ottocarus 36, 51, 52
Czernohorszky Josephus 3

„Divini cultus" enciklika 39
Domosvay Ludovicus 58
Dőry Ladislaus 3
Dubia varia proposita 35, 36, 56
Dubium de altari privilegiato anno iubilari 1929 35
Dubium de societatibus Rotary Clubs 28

Egyházközségek kötelező megszervezése 45
Egyházközs. adók kivetéséről p. ü. m. rendelet 31
Egyházmegyei alapitv. hivatal új alapszabályai és ügyrendje 21
Egyházmegyei zsinat 3, 64
Egyházművészetről pápai rendelet 52
Erdélyi Carolus 63
Erdélyi Ludovicus 37, 51, 52, 58
Examina prosynod. et. neopresbyt. 51, 57

Faust Antonius 37
Fehérváry Franciscus 52
Felebbezési záradék jegyzőkönyveken 53
Felvétel a papnevelő intézetbe 44, 51
Ferencrendi missiós atyák 59
Földbirtokrendez. pénzügyi megoldása 52
Fővárosi gyermeknyaraltatás 31
Fürész Josephus 37

Gebauer Nicolaus 3
Gergye Victor 29
Gregorián énekről pápai enciklika 39
Gyenis Guilelmus 52, 57
Györkös Josephus 3
Gyűjtés a Szent Sirra 30
Gyűjtések eredménye az 1928. évben 5, 29

Hajós Georgius 3
Hardy Ernestus 3
Hegedüs Ladislaus 52
Hitoktatók biztositása 66
Hivatalos nyomtatványok átdolgozva 38

Indulg. „toties quoties" crucifixis adnexae 55
Iratkezelés egyöntetüségéről vkm. rend. 5
Irod. művek és folyóiratok ajánlása: Religio 6; Schlachta M.: A puszták rejtekéből az élet centrumába 6; Szakszervezeti Tudósitó 6; Trinn J.: Das innere Leben 14; Uhl A.: Szülők vallásos gyermeknevelése 14; Lippay L.: A pápaság a világ tükrében 14; Szemenyey—Virág: Szent József tisztelete 33; Magy. Kat. Nő-

egyesületek: Magyar Misekönyv 33; Vargha Th.: A Szentirás vasárnapi szakaszai 33; Katolikus Kántor 34; Muzsika 34; Zborovszky F.: A keresztény család biologiai és etikai megvilágitásban 38; Kovács J.: Közös miseájtatosság 38; Egri Népkönyvtár: Ismerkedés az új vallásokkal, Mikor csak a szivek találkoznak, Legsötétebb átok 38; Munkásifjú 38; Döry L.: Az evangélium és a baptisták 48; Uhlyarik J.: XI. Pius Pápa szociális politikája és a trianoni Magyarország 48; Szent Vince 48; Szabó P.: Organum S. Caeciliae, Tu es Petrus 48; Bok J.: Rosengarten 60; Mihályfi Á.: Beszédek 67; Gélin Gy.: A szombathelyi egyházmegye története 67; Pilinyi Gy.: Jegyesek utmutatója 68; Katolikus Divatlap 68; Kis piros könyv 68; Klinda P.: Együtt az Egyházzal 68; Az olasz megegyezés és konkordátum fordítása 68
Iskolaszéki jegyzőkönyvek felebbezési záradéka 53
Iudices prosynodales 2

Jakab Adalbertus 3
Jozgits Joannes 52
Jubileumi búcsú elnyerésének feltételei 7, 50
Jung Georgius 51, 52, 58

Kanizsai Vendelinus 37, 51, 52, 58
Kat. istentiszt. rádióbizottság 66
Kat. Népszövetség 32
Kápolnai Sigismundus 29, 63
Keleti Colomannus 58
Kemény Franciscus 52
Kitlinger Josephus 52
Kletzl Adalbertus 63
Kocsis Ladislaus 29
Komócsy Stephanus 3
Kondits Ludovicus 58
Koronai tételek 1
Kovács Antonius 63
Községek iskolafenntart. kötelezettsége 47
Kuhl Josephus 63

Lajos Julius 3
Lelkigyakorlatok (papi) 59
Lickert Josephus 58, 64

Magosföldi Petrus 58
Magyar Adalbertus 63
Magyar Stephanus 57
Martinkovics Joannes 63
Mayer Franciscus 57
Másvallásu földbirt. iskolaadója 67
Meyer Ludovicus 63
Mihalecz Franciscus 58
Miniszteri rendeletek 5, 30, 31, 47
Mise a pápakoronázás évfordulóján 12
Molnár Josephus 58
Mortui: Bacsó Joannes 2
Herger Josephus 29
Gábor Georgius 57
Frey Joannes 57
Buzsáky Emericus 57
Schultz Carolus 62
Frühwirth Geysa 62

Nagy Georgius 37, 52
Nagy Stephanus 58
Nagyvejke 37
Nádosi Alexander 52
Náray Franciscus 37
Németh Franciscus 52
Németh Ladislaus 57, 58
Németh Stephanus 52, 58
Novi alumni in semin. 51

Officium et Missa de Ss. Corde Jesu 46, de S. Margarita M. Alac. 61
Ollop Ernestus 37
Ordinatio 36, 51, 57
Ordo visit. Can. et S. Confirm. 28, 44

Papi cserkésztisztek öltözéke 46
Papi lelkigyakorlatok 59
Pápai enciklikák: rendkívüli jubileumi év a pápa aranymiséje alkalmából 7, Gregorián énekről 39
Pápakoronázás évfordulóján sz. mise 12
Párbér és deputátumok kiszolgáltatásáról b. ü. m. rend. 30
Pensio 63
Personalia 2, 29, 37, 52, 58, 63
Petz Aemilius 58
Péter-fillér 36
Piliván Michael 3
Pius XI. Pápa aranymiséje 7
Plichta Adalbertus 37, 51, 52
Pontificia Commissio pro Russia 36
Prosynodale examen et neomist. 51, 57
Pulay Joannes 58
Püspökkari körlevél a pápai jubileum alkalmából 65
Püspök Paulus 58

„Quam singulari" decretum magyarázata 46

Rákossy Franciscus 52
Reil Antonius 37
Ritusváltoztatási eljárás 13
Romaisz Franciscus 3
Russi ad fidem cath. redeuntes 27

Sanatio in radice 62
Sárváry Joseph. 64
Scharfenberger Joannes 63
Schlachter Franciscus 29, 63
Schmidt Georgius 57, 58
Schultz Gabriel 58, 63
Sebestyén Carolus 63
Sebestyén Franciscus 37, 58, 63
Sebő Paulus 52
Sinka Emericus 52
Szánthó Ignatius 52
Szegedi irgalomházba felvétel 54
Szentföldi zarándoklat 13
Szentkirályi Stephanus 3
Szent Mór kollégium 37
Szent olajok 37
Szent Sírra gyűjtés 30

Taksonyi Joannes 63
Tóth Aemilius 57

Uhl Antonius 57
Unio Cleri 37
Új officiumok és misék 46, 61

Vakokat gyámolító orsz. egyesület 32
Vianney sz. János a lelkipásztorok védőszentje 49
Vota praesulis in exordio anni 1

Wágner Joannes 57
Wolf Josephus 37

1929.

I.

266
1929

Pro amoris et obsequii sensibus expromptis et pro faustis quibusque novo ineunte anno mihi exoptatis cum congruas repeto grates atque insimul omni operae vestrae decursu anni elapsi in Dei gloriam salutemque animarum impensae Domini Nostri Jesu Christi gratiam et benedictionem adprecor, retineri non possum, quin Vos, Fratres, occipiente novo in vinea Dei labore toto cordis affectu cum illis Apostoli ad ulteriorem in agendo navitatem et fervorem incitem: „*Stabiles estote, abundantes in opere Domini semper, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino!*" (I. Cor. XV, 58.) Vota Praesulis in exordio novi anni.

Cursus enim noster, optimi et venerandi Fratres, non est consummatus. Ergo *dum tempus habemus, operemur bonum* (Gal. VI, 10). Vos scitis, quid dixerit Deus noster et aeternus Jesus Christus. Ille solus, qui perseveraverit usque in finem, salvus erit. Quid prodesset igitur nobis coepisse, si ad culmen non perveniremus?

Nos ergo cum Vobis, Vosque nobiscum invicem perfecte uniti, sicut Pater et Filius unum sunt, una ambulemus indesinenter in semitis Domini operantes bonum et campi Ecclesiae replebuntur ubertate et pinguescent speciosa deserti, et exsultatione colles accingentur et valles abundabunt frumento. Nos autem clamabimus simul et hymnum dicemus in via, quae ducit ad vitam; tandemque una coronabimur corona iustitiae, quam reddet nobis Iudex iustus, in quo exsultabimus nihili ducentes: *modicum nunc si oportet contristari in variis tentationibus.* (I. Petr. I, 6).

267
1929

Canoni 131. Codicis Juris Canonici, statutisque Synodi dioecesanae conformiter pro anno currenti sequentes theses a ven. clero dioecesano elaborandas, idest in coronis discutiendas proponimus: Theses pro coronis.

pro corona vernali e theologia dogmatica:

„Megcáfolandók az egyszerü nép előtt is könnyen érthető módon az anabaptisták tanai."

pro corona autumnali e theologia morali:

„A női divat erkölcsi elbirálása."

268
1929

Disciplina ieiunii et abstinentiae pro a. 1929.

Quod ad disciplinam ieiunii et abstinentiae attinet, tenore facultatis a S. Congregatione Concilii sub nro. 4220/1927 ddto 14. Sept. a. 1927. ad quinquennium prolongatae pro anno currenti easdam volumus vigere ordinationes, quae in litteris circularibus a. 1926. sub numero 125/1926. promulgatae erant. Dictae ordinationes Dominica Quinquagesima ex ambone ab animarum pastoribus lingua vernacula populo praelegendae sunt.

269
1929

Tempus communionis paschalis prolongatur.

Vigore facultatis a S. Sede Apostolica die 9. Februarii a 1927. sub nro 649/27 ad quinquennium obtentae tempus praecepti paschalis a Dominica I. Quadragesimae usque ad festum SS. Trinitatis inclusive extendimus. In iis autem parochiis, ubi sacrae missiones, exercitia spiritualia, institutiones catecheticae publicae, aliaeque huiusmodi piae conciones pro populo fideli habeantur, aut sacrorum curionum quoquomodo desit copia, aliave suppetat rationabilis causa, adimplementum praecepti paschalis quocunque anni tempore permittimus.

270
1929

Obitus Joannis Bacsó.

Moesto animo decessum *Joannis Bacsó* (Hábedli) valetudinarii, antea cooperatoris in Mözs, quem aetate quidem iuvenem, sed virtute patientiae ac zelo profectum immatura mors eripuit, ven. clero notum facio. Anno 1925. presbyter ordinatus variis in locis munere cooperatoris exemplaris fungitur, dum morbo ingravescente viribus confractus, sacramentis iterato pie refectus ad Pontificem evolavit Aeternum anno aetatis suae 26, sacerdotii vero 3. Animam eius sacris praescriptis precibusque fervidis omnium commendo. R. i. p!

271
1929

Concursus pro parochia Tengőd.

Beneficium parochiale *Tengőd* liberae collationis Episcopalis, ob translationemque proprii pastoris vacans, praesentibus usque 1. Martii a. c. publico concursui exponimus. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati, beneficium dictum obtinere cupientes velint recursus suos infra terminum praefixum mihi exhibere.

272
1929

Personalia.

Ad norman can. 1574. (385—388) post decennium cessante munere iudicum prosynodalium, usque ad proximam Synodum dioecesanam, vel si

ipsa — causa improvisa — celebrari non posset, ad decennium, audito Capitulo nostro Cathedrali sequentes iudices prosynodales nominavimus:

Franciscum Romaisz, Ludovicum Beck, Stephanum Komócsy, Josephum Czernohorszky, Stephanum Szentkirályi, Drem Adalbertum Jakab, Julium Lajos, Ernestum Hardy, Drem Nicolaum Gebauer, Josephum Györkös, Drem Michaelem Piliván, Drem Ladislaum Döry.

Renuntiatione Stephani Szentkirályi acceptata *Dr. Georgius Hajós* nominatus est advocatus Tribunalis dioec.

273
1929

Az egyházmegyei zsinat meghirdetése.

Újévi szózatomban a főpásztorral összhangban folytatott serény munkára hívtam fel szeretett papságomat. Az Isten dicsőségét és a lelkek üdvét célzó papi munka ugyanis — egyházmegyei keretet tartva szem előtt — csak ott mutathat fel számottevő sikereket, ahol ez a szoros együttműködés irányítja és kapcsolja össze egymással a püspököt és a papságot.

Ezt az egységet, egymásrautaltságot erősíti, teszi bensőségesebbé és hatékonyabbá az időről-időre tartandó egyházmegyei zsinat; a püspöknek papjaival folytatott tanácskozásai, megbeszélései a hely és kor viszonyaihoz idomult, üdvös particularis jogalkotás céljából.

Az Egyház a legrégibb időktől fogva értékelte az ilyen zsinatok jelentőségét, azért a IV. lateráni zsinat 1215-ben évente kivánta azok egybehivását; ugyanígy rendelkezett a tridenti zsinat (S. XXIV. de Ref. c. 2.). Az új egyházi törvénykönyv pedig legalább minden tiz évben kötelezi a püspököket zsinat tartására.

Nálunk kimutathatólag Nesselrod Ferenc püspök alatt 1714 március 13-án (l. Péterffy. Concil, Hung. II. 413, Koller, Historia Episcopatus V-Eccl. VII. 220.) volt az első és 1863-ban szeptember hó 1—3-ig tartott a második egyházmegyei zsinat Girk György püspöksége idején.

Az egyházi törvénykönyv 356. kánonjának 1. §-a értelmében, a székeskáptalan tanácsának meghallgatása után én is egyházmegyei zsinat tartását határoztam el és azt Isten segítségének kérésével és reményében a folyó év később meghatározandó időpontjára ezennel meghirdetem.

Az egyházmegyei zsinatok ősi intézménye, ha nem is feltétlenül szükséges eleme az egyházi alkotmánynak, de mindenesetre hasznos, nem egyszer viszonylagosan szükséges az egyházi fegyelem megerősítésére, esetleges visszaélések kiirtására, a hit-erkölcsi élet fellendítésére, a lelkipásztorkodásnak a szociális és gazdasági élet válságai által felvetett kérdésekhez való hozzáalkalmazására, a korviszonyok által elénk állított új feladatok megoldására.

A mostani idők ugyancsak sok munka és probléma elé állítanak mindannyiunkat: püspököt, papságot, híveket egyaránt. Hogy a felmerült bajok orvoslásáról tanácskozzunk, hogy egységes állásfoglalásra és eljárási módra jussunk, napjainkban különösen nagyjelentőségü az egyházmegyei zsinat. Fontos abból a szempontból is, hogy az előző egyházmegyei zsinat határozataiban és a zsinaton kivül kiadott püspöki rendeletekben foglalt, bátran kiválónak nevezhető egyházmegyei jogunk az új egyházi törvénykönyv rendelkezéseihez alkalmaztassék, a változott viszonyokra s a felmerült lelki szükségletekre való tekintettel kiegészíttessék és a szükséghez képest módosíttassék.

E megfontolások és a törvénykönyv tételes rendelkezése inditottak a zsinat összehívására, melynek előmunkálatait ezennel megindítom.

A 358. kánon 1. §-a alapján meghívom a zsinatra:

1. általános helynökömet és szentszékem elnökét,
2. a székeskáptalan tagjait,
3. a papnevelőintézet rektorát,
4. a kerületi espereseket,
5. a pécsvárosi plébánosokat,
6. minden esperesi kerületből 1—1 plébánost, kit a kerületi összes lelkipásztorkodással foglalkozó papok választanak,
7. az egyházmegye területén levő klerikális szerzetesrendek tartományi főnökei által minden szerzetből kijelölendő 1—1 házfőnököt;

a 358. kánon 2. §-a alapján:

8. az összes theologiai tanárokat,
9. az I. esperesi kerületből kettő, az V., VI., VII., XIII., XV., XVI., XVII., XVIII. kerületből külön-külön és a *a)* II.—IV., *b)* VIII.—IX., *c)* X—XI., *d)* XII. XIV. XIX. kerületekből együttesen küldendő egy-egy segédlelkészt, akit az érdekelt kerületi segédlelkészek a saját kebelükből választanak,
10. a középiskolai hittanároknak egy képviselőjét,
11. az elemi iskolai hitoktatóknak egy képviselőjét,
12. püspöki irodám igazgatóját.

A meghivottak valamennyien a zsinati gyüléseken szavazati joggal rendelkeznek.

A 6. és 9. pont alatt felsoroltak választása legkésőbb a tavaszi koronán a kerületi esperesek vezetése alatt eszközlendő és az egyházmegyei hatóságnak bejelentendő. A 10. és 11. pont alattiakat magam fogom kinevezni.

A meghivottak annak idején tartoznak a zsinaton megjelenni; akadályoztatásuk esetén erről jelentést kötelesek tenni. Helyettest nem küldhetnek. (359. kán. 1. §.)

A zsinat tárgyainak és hozandó határozatainak előkészítésére és feldolgozására bizottságokat fogok alakítani. Azonkivül már most felhatalmazom és felszólítom az egyházmegye minden papját, hogy a zsinattal kapcsolatos kivánságait, indítványait, gondolatait szabatosan kifejtve irásban mielőbb terjessze fel az egyházmegyei hatósághoz, hogy mind a bizottságok megalakításánál, mind a bizottsági munkálatok készítésénél figyelembe vehetők legyenek. Alkalmat kivánok ezáltal adni tiszt. papságomnak, hogy minél tevékenyebb részt vegyen az előmunkálatokban.

Egyuttal már most szeretettel felkérem egyházmegyém világi és szerzetes papságát, hogy hiveikkel együtt minél buzgóbban és minél többet kérjék a Szentlélek Úristent, hogy megadja nekünk azt az erőt és világosságot, amelyre egész egyházmegyénk javát célzó munkálatainknál szükségünk van, hogy az egyházmegyei zsinat lefolyása áldásos, hatásaiban pedig a kegyelmeknek és az üdvösségnek gazdag forrása legyen.

274
1929

Felhivom azon plébániavezetőket, akik az elmult évben vagy előzőleg elrendelt gyüjtések eredményének beküldésével még hátralékban vannak, hogy mulasztásukat sürgősen pótolják, mert a gyüjtések körlevéli kimutatását szándékozom kiadni. Fokozott mérvben vonatkozik ez a sürgetés a 3460/1928. sz. alatt — Szentséges Atyánk jubileumi oltárára — elrendelt gyűjtésre, melynek összegét mielőbb továbbitanom kell.

1928. évi gyüjtések eredménye mielőbb beküldendő.

275
1929

Az iratkezelés egyöntetüsége tárgyában a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 3726/1928. eln. sz. rendeletét miheztartás végett közlöm:

Vallás- és közokt. min. rendelet az iratkezelés egyöntetüsége tárgyában.

„A vezetésem alatt álló minisztérium központi ügykezelésének átszervezésével kapcsolatban a következőket rendelem el:

Az egyöntetü iratkezelés biztosítása végett a felterjesztések ezentul kizárólag 21 cm. széles, 34 cm. hosszu papiríven állitandók ki.

A felterjesztések (szöveg) első oldalán, annak felső baloldali részén a felterjesztő hatóság (hivatal, intézet, intézmény) saját száma, a csatolt mellékletek száma, a felterjesztés tárgyának vezérszóval való rövid megjelölése és a válaszirat alapjául szolgáló minisztériumi szám egymás alatt tüntetendők fel.

Minden felterjesztés csak egy tárgyat tartalmazhat. Több személynek ugyanazon tárgyra vonatkozó ügye azonban továbbra is egy felterjesztésbe foglalható.

Amennyiben cím egy boritékban több különböző felterjesztést küld

fel mellékleteivel együtt, abban az esetben a mellékletek a hozzájuk tartozó felterjesztésekhez külön-külön hozzáerősítendők.

Jelen rendeletem a kiadás napján lép életbe."

Az Aquinói Szent Tamás Társaság ajánlása.

276/1929

Az Aquinói Szent Tamás Társaság immár 36 éve ápolja dicséretes eredménnyel a bölcselettudomány minden ágát. Ülésein eddig 350 alapos bölcseleti előadás hangzott el, melyek az előadást követő eszmecserével együtt rendszerint a „Religió"-ban jelennek meg. Megérdemli a Társaság, hogy a bölcselet művelői mint rendes tagok erősítsék, mások pedig, egyháziak és világiak, az alapító tagság (100 P), illetve a pártolótagság (évi 4 P) vállalásával segítsék költségeinek előteremtésével. A Társaságra vonatkozó mindennemü felvilágosítást szívesen ad az érdeklődőknek az ügyvezető alelnök: dr. Kiss János, p. prel., c. apát, nyug. egyet. tanár, Budapest, IX., Köztelek-u. 1.

Irodalmi művek, folyóiratok ajánlása.

277/1929

1. Csonkahazánk egyetlen katolikus hit- és bölcselettudományi folyóiratát, a *„Religió"*-t, mely az idén 88. évfolyamába lép melegen ajánlom egyházmegyénk minden egyes papjának figyelmébe. Megjenik évente 4 testes füzetben, előfizetési ára évi 10 P. Szerkesztőség: Budapest, IX., Köztelek-utca 1.

2. A Szociális Testvérek Társaságát, működését ismerteti a főnöknő, Schlachta Margit eleven tollával, vonzóan megírt könyv, *„A puszták rejtekéből az élet centrumába"* címmel. Ára 1·50 P.

3. Nagy áldozatok árán megindult a keresztény szakszervezetek központi havi lapja, a *„Szakszervezeti Tudósító"*, amelynek célja a keresztény munkásmozgalmakkal megismertetni és a szervezés nehézségein átsegíteni a munkásmozgalmak barátjait. Szívesen buzdítom tiszt. papságomat a lap pártolására s arra is, hogy a lap elterjesztését a vidéken is előmozdítsák. Ára évi 3 pengő. Szerkesztő: Tobler János, orszgy. képv., Budapest.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 21. Januarii, a. 1929.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

Egyetemi nyomda, Pécs.

1929.

II.

278
1929

PIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

SS. D. N. Pii div. prov. Papae XI. Constit. Apost. qua iubileum univ. extra ordinem ad totum ann. MCMXXIX. indicitur.

Auspicantibus Nobis singulari Dei beneficio annum a suscepto sacerdotio quinquagesimum, communi omnium Patri nihil fuit, nihil esse poterat optatius, quam una Nobiscum filii universi, coniunctis animis precibusque, Deo grates agerent ab eoque opem implorarent tum Nobismet ipsis, tum concreditae Nobis Ecclesiae tot malis periculisque circumventae opportunam; qua quidem ope muniti, et ad christianam amplificandam augendamque fidem et ad vitam sanctius instituendam — quod in Clero potissimum spectamus — omnes erigerentur.

Jucundissima igitur, eademque eo iucundior quo fuit promtior atque alacrior, mirifica illa accidit consensio, qua boni omnes eiusmodi eventum Nobis gratulantes, precibus per hos ipsos ineuntis anni dies privatim publice Deo adhibitis et votis laetisque omnibus ad Nos undique delatis celebrare aggressi sunt. Tantus enim ac tam subitus animorum motus id nimirum luculentissime comprobat, piissimae sobolis esse, ut cum aegritudines ac molestias tum laetitiam gaudiumque participet Patris, ob illam quandam veluti necessitudinem, qua tota domestici ipsius convictus societas continetur ac regitur. Lex enim est caritatis praecipua, ut haec non tam verbis quam factis demonstretur, quae quidem facta eiusmodi sint, ut in mutua quadam communione bonorum posita esse videantur.

Eadem vero lege Nos tam arcte adstringimur, ut cum filiis Nostris carissimis, pro facultate, bona participemus Nostra, eosdemque Nostrorum communionem gaudiorum ita vocemus, ut propositis coelestium munerum thesauris, quorum est in Nostra potestate dispensatio, privatam Patris laetitiam communibus filiorum gaudiis atque utilitatibus cumulemus.

Quapropter, decessorum Nostrorum, in primisque Leonis XIII, vestigiis insistentes illud consilium inivimus, ut alterum annum sacrum extra ordinem, in Iubilaei universalis modum, qui vertente anno — idest ad plenum Decembrem mensem, — contineretur, toto christiano orbi indiceremus.

lamvero largius paterna liberalitate reseratis, per totum hoc temporis spatium, Ecclesiae fontibus, vehementer confidimus, christifideles omnes iam nunc alacrius libentiusque iis salutis praesidiis sic usuros, ut mores privati ac publici emendentur, fidei vigor confirmetur pietatisque ardor excitetur. Etenim, si precandi studium, quod saepe, vel nuper, commendavimus, in christiano populo acrius incendatur, nullum Nobis Ecclesiaeque validius adiumentum gravissimis hisce potissimum reipublicae christianae temporibus obtingere poterit. Eo ipso igitur, quo f. r. decessor Noster Leo XIII, consilio permoti eademque spe ducti, Nos quoque sacrum Iubilaeum indicimus „monendis cohortandisque quotquot sua est cordis salus, ut colligant paulisper sese, et demersas in terram cogitationes ad meliora traducant; quod non privatis solum, sed toti futurum est reipublicae salutare, propterea quod quantum singuli profecerint in animi perfectione sui, tantumdem honestatis ac virtutis ad vitam moresque publicos accedet". Cum autem huc sacer annus spectet, ut laeta fidei incrementa in populo foveantur moresque ad evangelicam legem rite componantur, videtur praeterea diei illius recordatio, quo die sacerdotali potestate aucti sumus, eos omnes, quotquot hac eadem potestate honestantur, commonere vehementius, ut vitam totam ad tanti ordinis dignitatem religiosius in dies sanctiusque conforment. Ex quo multiplici Iubilaei fructu, qui in singulos cives et in societatem humanam manabit, illam denique profecturam esse confidimus, quam quaerimus, pacis Christi absolutam perfectamque in Regno Christi instaurationem.

Itaque de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi, ex illa ligandi atque solvendi potestate, quam Nobis Dominus licet indignis contulit, ad provehenda fidei incrementa, morum emendationem et potissimum cleri sanctimoniam, universis et singulis utriusque sexus christifidelibus plenissimam peccatorum omnium indulgentiam ad generalis Iubilaei modum concedimus, ab hoc die usque ad plenum mensem Decembrem vertentis anni lucrandam, ita quidem ut sequitur:

I. Incolae et advenae intra ambitum existentes dioecesis Romae:

1°. Sive eodem die, sive diversis diebus bis visitent Basilicas Lateranensem SSmi Salvatoris, Vaticanam S. Petri Ap. et Liberianam S. Mariae Maioris; ibique devotas preces per aliquod temporis spatium effundant ad mentem Summi Pontificis superius propositam ac generatim pro conversione peccatorum, exstirpatione haeresum ac schismatum, pro pace et concordia omnium principum, unde facilius consequentur exaltatio, prosperitas et libertas Ecclesiae catholicae eiusque Capitis, Vicarii Iesu Christi.

Quod, si vel nimia locorum distantia, vel alio iusto impedimento, incolis praesertim suburbii ad memoratas Basilicas difficilis sit aditus, con-

cedimus ut confessarii singulis permittant accessum ad aliam parochialem Ecclesiam Oratoriumve publicum, ubi Missae Sacrificium celebrari consueverit, ad easdem visitationes similiter complendas.

2°. Duobus diebus, praeter illos in quibus ieiunim et abstinentia ex praecepto obligant, ieiunent cum abstinentia ad normam Canonum Codicis I. C.

3°. Confessionem sacramentalem rite instituant, in qua a peccatis absolvantur, praeter confessionem annuam praecepto communi iniunctam; ac sancta Eucharistiae communione pie reficiantur, praeter communionem paschalem.

4°. Tandem aliquam eleemosynam pro sua quisque facultate et pietate, audito confessarii consilio, in aliquod opus pium elargiantur; praecipue Opus Propagationis et Praeservationis fidei commendamus.

II. Extra Romanam dioecesim, ubique terrarum praescribimus duas visitationes, vel eodem die vel diversis diebus, pie peragendas in tribus ecclesiis vel oratoriis publicis, in quibus Missa saltem celebrari soleat, quae a loci Ordinario vel ex ipsius mandato assignanda erunt; quod si tot templa alicubi non habeantur, tres visitationes in duobus, aut sex in uno peragantur. Praeterea cetera superius recensita opera a singulis accurate perficienda sunt.

III. Pro iis qui sive Romae, sive ubique collegialiter seu *processionaliter*, ut aiunt, duce parocho aliove designato sacerdote, visitationes instituere velint, Ordinarius poterit visitationes prudenti suo arbitrio etiam ad minorem numerum reducere.

IV. Visitationes possint peragi partim in una dioecesi et partim in alia; et in eadem dioecesi partim in uno loco, partim in alio: in templis tamen pro unoquoque loco legitime assignatis.

V. Fideles, qui fuerint quavis iusta et rationabili causa impediti quominus vel aliquod ex recensitis operibus vel etiam omnia rite compleant, confessarii poterunt dispensare, opera praescripta in aliquod aliud opus commutando.

VI. Religiosi omnes et quotquot hoc nomine veniunt in parte secunda libri secundi Codicis iuris can. dispensari possunt tum singillatim tum collegialiter a suis immediatis superioribus, commutatis operibus praescriptis in alia, quae tamen non sint sub praecepto debita; Congregationes autem religiosae laicales ab eo sacerdote, qui regimen earum exercet in foro externo; atque, occurrente necessitate, singuli a proprio confessario.

Confessarii, per totum Iubilaei tempus, generatim sequantur, in absolvendo et dispensando, disciplinam a Codice Iuris Canonici novissime inductam.

Minime tamen suspendimus extraordinarias facultates utcumque delegatas, quibus forte iidem potiuntur. Sed praeterea has, quae sequuntur facultates ipsis concedimus hoc anno exercendas, intra limites iurisdictionis sive ordinariae sive delegatae, qua a suis Ordinariis instructi sint. Scilicet, sive Romae, sive alibi absolvere valeant poenitentes rite dispositos ab omnibus casibus vel ab homine vel a iure, sub censura vel sine censura utcumque reservatis, exceptis dumtaxat casibus cum violationis secreti Sancti Officii, tum specialissimo modo Summo Pontifici reservatis (cann. 2320, 2343, 2367 et 2369 Cod. I. C.), tum denique illis, pro quibus, vel post obtentam vi Canonis 900 absolutionem, obligatio adhuc manet ad S. Poenitentiariam recurrendi et standi eius mandatis (cfr. Decretum Sacrae Poenitentiariae 16 Novembris 1928).* Concedimus item singulis confessariis, ut supra approbatis, facultatem dispensandi ex rationabili causa in votis privatis omnibus, etiam iuratis, iis tamen exceptis quae Canone 1309 Sedi Apostolicae reservantur, exceptoque voto acceptato a tertio, cui dispensatio proinde detrimento esset, nisi ipse iuri suo cesserit. Vota quoque poenalia commutari poterunt, sed in opus tantummodo quod aeque efficaciter a peccato retrahat.

Facultates huiusmodi absolvendi vel dispensandi illis solis applicari possunt, quibus sincerus est animus lucrandi Iubilaeum atque opera praescripta vel commutata adimplendi. Si tamen iidem fideles, applicatione iam obtenta, rationabili impedimento prohibeantur quominus cetera perficiant, benigne statuimus, acceptam applicationem fore item valituram.

Iisdem porro facultatibus confessarii utantur in solo foro conscientiae etiam extra sacramentali, nisi, ut patet, agatur de peccato sacramentaliter absolvendo.

Qui aliqua censura fuerint nominatim affecti vel uti tales publice renuntiati, nequeunt tamdiu frui beneficio Jubilaei, quamdiu in foro externo non satisfecerint prout de iure. Si tamen contumaciam in foro interno sincere deposuerint et rite dispositos sese ostenderint, poterunt, remoto scandalo, in foro sacramentali interim absolvi ad finem dumtaxat lucrandi Iubilaeum cum onere quam primum se subiiciendi etiam in foro externo ad tramitem iuris.

Iubilaeum, quod attinet ad plenariam indulgentiam sibi vel animabus purgatorii applicandam, bis aut pluries acquiri potest, iniuncta opera bis aut pluries iterando; sed tum tantummodo, cum Iubilaeum prima vice acquiritur, confessarii uti possunt, etiam pluries, facultate absolvendi a censuris et a casibus reservatis, commutandi vel dispensandi cum eodem poenitente qui nondum omnia opera iniuncta adimpleverit.

* Agitur hic de iis, qui consociationi *Action française* addictos illicite absolverint.

Vertente Iubilaei anno, nullatenus cessant indulgentiae alias concessae pro operibus distinctis ab operibus Iubilaeo lucrando praescriptis. Imo benigne concedimus, ad augendum cotidie magis precandi spiritum, ut omnes fideles, per huius anni spatium, lucrari possint indulgentiam septem annorum totidemque quadragenarum, quoties coram divino Eucharistiae Sacramento, vel clauso Tabernaculo, pias preces aliquamdiu ad mentem Summi Pontificis effuderint; idque firmis indulgentiis pro eodem opere alias concessis. Qui autem singulis diebus per integram hebdomadam hanc piam visitationem peregerint, indulgentiam plenariam usitatis conditionibus adquirere possint. Praeterea, ad fovendam toto hoc anno cleri in sacro litando pietatem, singulis sacerdotibus tribuimus, fruendum usque ad diem XXXI mensis Decembris huius anni, privilegium personale, cuius vi indulgentiam plenariam quotidie possint, missae sacrificium celebrando, uni animae in Purgatorio detentae applicare.

Ut autem Litterae hae Nostrae ad fidelium omnium notitiam facilius perveniant, volumus earum exemplis etiam impressis, manu tamen alicuius notarii publici subscriptis ac sigillo alicuius personae in ecclesiastica auctoritate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli igitur hominum liceat hanc paginam Nostrae indictionis, promulgationis, concessionis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum, die VI. mensis Januarii, in festo Epiphaniae Domini, anno millesimo nongentesimo vicesimo nono, Pontificatus Nostri Septimo.

Fr. Andreas Card. Frühwirth, Cancellarius S. R. E. — *Laurentius Card. Lauri,* Poenitentiarius Maior. — *Joseph Wilpert,* Decanus Coll. Proton. Apost. — *Dominicus Jorio,* Proton. Apost. — Loco † Plumbi. — Reg. in Canc. Ap., vol. XXXIX. n. 37., M. Rigi.

* * *

Indulgentia iubilaei plenaria modo publicata sequentibus sub conditionibus adquiri potest: 1. Visitari debent ecclesiae assignatae ibidemque preces fundendae ad mentem Summi Pontificis scil. pro conversione peccatorum, exstirpatione haeresum ac schismatum, pro pace et concordia principum. 2. Ieiunium observandum cum abstinentia diebus, in quibus nec ieiunium, nec abstinentia obligat. 3. Peragenda confessio cum communione Eucharistica praeter praeceptam confessionem annuam communionemque paschalem. 4. Eleemosyna largienda est in aliquod opus pium, praecipue in Opus propagationis et praeservationis fidei.

Quoad visitationes ecclesiarum in Dioecesi Nostra sequentia decernimus: Sive eodem die, sive diversis diebus bis visitandae erunt:

1. Quinque-Ecclesiis ecclesia Cathedralis et ecclesia parochialis civitatis internae et suburbii Szigetani. In parochiis suburbii Budensis, Gyárváros et Coloniae Montanae possunt parochi permittere accessum ad aliam Ecclesiam oratoriumve publicum, ubi missa celebrari consuevit.

2. ceteris in parochiis Dioeceseos parochus quivis praeter ecclesiam parochialem alias duas ecclesias vel oratoria publica, ubi missa celebrari solet, auctoritate Nostra designet. Quod si intra ambitum parochiae tot ecclesiae non habeantur et aliae ecclesiae parochiales nimium distent, parochus unam tantum assignabit ecclesiam praeter parochialem cum obligatione ter eas visitandi, imo ecclesiam parochialem solam pro visitationibus decernere poterit, sed in hoc casu sex visitationes in eadem peragi debebunt.

Si fideles parochiani parocho, sodalitates piae et consociationes rerum suarum moderatore, denique scholae et instituta pueris educandis catecheta suo duce collegialiter seu processionaliter visitationes instituunt, et ecclesias designare, et numerum visitationum auctoritate Nostra reducere sacerdoti fas esto, qui processioni paeerit.

In ipsa iubilaei confessione quivis sacerdos ad fidelium confessiones audiendas ceteroquin in Dioecesi adprobatus absolvere poterit ab omnibus casibus sive cum censura, sive sine censura reservatis, exceptis censuris specialissimo modo S. Sedi reservatis eos, qui sincero iubilaei lucrandi animo confessionem instituunt. Verum facultatem absolvendi a censuris et casibus reservatis, tenore Apostolicae Constitutionis concessam, tum tantum applicare valet, quando indulgentia prima vice acquiritur. Si autem, antequam conditiones adimpletae et indulgentia acquisita esset, idem poenitens sincera cum intentione pluries absolutionem a censuris reservatis petierit, facultate absolvendi etiam pluries uti poterit.

Spero fore, ut Dioecesis meae fideles omni zelo et fervore annitantur, ut gratiarum anni iubilaris quo uberiore modo fiant compotes.

279/1929

XI. Pius Pápa koronázásának évfordulóján ünnepi sz. mise.

Már mult évi IV. körlevelemben 1123/1928. szám alatt intézkedtem, hogy Szentséges Atyánk, XI. Pius Pápa koronázásának évfordulóján székesegyházamban és egyházmegyém minden plébániatemplomában évente ünnepi sz. mise tartassék. Mivel pedig a folyó évben ünnepeljük Szentséges Atyánk ötvenéves papi jubileumát is, amely alkalomból egy éven keresztül részesülhetünk a rendkívüli jubileumi búcsúk kegyelmeiben, külön is felhívom tiszt. papjaimat, hogy f. hó 10-én, vasárnap, amikor a koronázás évfordu-

lati sz. miséjét bemutatják, szentbeszédeikben meg ne feledkezzenek Szentséges Atyánk jubileumáról és a szentmise végén mondjanak el közösen a hívekkel egy Miatyánkot és Üdvözlégyet a Szentatyáért. Különben is használjanak fel minden alkalmat az év folyamán, hogy híveikben élesszék és erősítsék az Egyház látható feje iránt az engedelmességet és ragaszkodást, a katolikus egységnek és a katolikus életnek ezt a legfőbb biztosítékát.

280
1929

Az Apostoli Szentszék a S. Congr. Pro Ecclesia Orientali 1928. évi december 6-án kelt rendelkezése szerint folyó évi január hó 1-től kezdődően felhatalmazta az apostoli követeket (legatusokat, nunciusokat, internunciusokat, delegatusokat), hogy a küldetésük területén élő katolikusok ritusváltoztatásához a szükséges engedélyt megadhassák, akár a görög ritusról a latinra, akár a latin ritusról a görögre való átmenetelről van szó. Kivétetnek a papok, akiknek ritusváltoztatásához épúgy, mint azon területen élő katolikusokéhoz, ahol nincsen pápai követ, az engedélynek megadását a S. Congr. Pro Ecclesia Orientali továbbra is magának tartja fenn. Ehhez képest nálunk a ritusváltoztatásra irányuló indokolt kérelmek ezentúl az illetékes egyházmegyei hatóság utján a pápai nuncius úrhoz intézendők. Ritusváltoztatás körül követendő eljárás.

281
1929

Folyó évi augusztus 28-án gróf Zichy Gyula kalocsai érsek úr vezetése alatt nagyobb zarándoklat indul a Szentföldre, hogy a magyar nemzet hódolatát a getszemani kertben levő Agonia-bazilika mozaikból készült, gyönyörü főoltárképének átadásával az érettünk szenvedett Üdvözítő előtt ily módon fejezze ki. A nagyszabásúnak igérkező mozgalomra már most felhivom tiszt. papságom és k. híveim figyelmét. Szentföldi zarándoklat.

A zarándokok harminchat nap alatt bejárják az egész Szentföldet, hogy az Úr Jézus szent lába nyomait követve teleszívhassák lelküket és megtölthessék szivüket azzal a krisztusi szellemmel, mely már csaknem 2000 év óta ott lebeg Palesztina kedves tájai felett.

Részvételi díjak I. oszt. 2500 P, II. oszt. 1800 P, III. oszt. 1200 P, melyben bennfoglaltatik az oda- és visszautazás, kifogástalan élelmezés, szállás, autó, belépődíjak stb.

A zarándokok az út legnagyobb részét tengeren, kényelmes luxushajókon teszik meg és közben megtekintik Kelet egyéb nevezetességeit is.

Jelentkezni lehet pilismaróti Bozóky Gyula ezredesnél, (Felsőgöd, Pestm.), ki mint az Agonia Képbizottság megbizottja, az érdeklődőknek

is készséggel áll rendelkezésre és felvilágosítást ad a zarándoklatra vonatkozó mindennemü ügyben. Mivel csak korlátolt számban fogadtatnak el jelentkezők, a részvételi szándék legkésőbb f. évi május 10-ig bejelentendő.

282
1929

Irodalmi művek ajánlása.

I. b. *P. Szendei Ág.* O. F. M., volt pécsi házfőnök *„Lelki élet"* című kitünő könyvecskéjét még 1918-ban leforditotta németre *„Das innere Leben"* címen *Trinn János*, tb. p. káplán, lovászhetényi plébános. A vallásos, benső lelki élet útját röviden és mindenki által érthetően ismertető, felette hasznos és üdvös, 66 oldalas füzetet főleg missiók alkalmával s a nagybőjti gyóntatási időben ajánlom a németajkú hívek közt való tömeges terjesztésre. Ára 40 fill. a fordítónál, aki a tiszta hasznot a magyarországi szentföldi biztosság céljaira engedi át.

Uhl Antal, pécsváradi segédlelkész az egyik hitbuzgalmi folyóiratban közzétett és a gyermeknevelésről szóló cikksorozatait adta ki izléses füzet alakjában: *„Szülők vallásos gyermeknevelése"* címen. A minden idők egyik legfontosabb kérdésével foglalkozó s vonzóan megírt művet tiszt. papságomnak és híveimnek figyelmébe ajánlom. Ára 2·50 P.

Szentséges Atyánk 50 éves jubileuma alkalmából Enrico Rosa pápai antologiájának nagyon sikerült magyar átdolgozását adja az olvasó kezébe *dr. Lippay Lajos* hittanár *„A pápaság a világ tükrében"* cimen. A könyv különböző nemzetiségü legkiválóbb szerzőknek a pápaságról szóló nyilatkozatait gyűjti össze és felöleli a pápasággal összefüggő összes problémákat. Ez a mű hazai katolikus irodalmunkban valódi értéket jelent. Ára fűzve 8·50 P.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 2. Februarii, a. 1929.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1929.

III.

283
1929

Tisztelendő Testvérek! Kedves Híveim!

Az általános nagy szegénység és nyomoruság, mely ránk nehezedik és a szokottnál jóval terhesebb megpróbáltatásokkal fenyeget mindnyájunkat, arra késztetett, hogy egy-két vigasztaló és lelket erősítő körülményre hívjam fel figyelmeteket ezidei nagybőjti szózatomban. Bőjti szózat.

Nem titok, mindenki tudja és érzi, hogy alig van társadalmi osztály, mely nem rongyolódott volna le a pusztán megélhetésünkért végkimerülésig folytatott nagy küzdelmünkben. Ha találkozunk is itt-ott a fényüzés jeleivel nyilvános társaságokban, ruházkodásban, mulatságokban, mulatóhelyeken, ne feledjük el, hogy ezek csak a régi jólétnek megőrzött roncsai, a hiuság aranyfüstje, a divat elitélésre méltó hóbortjai és a tivornyázó erkölcstelenségnek bűnös tékozlásai. Hiábavaló fitogtatás mindez, leplezései a a belső nyomoruságnak. Tény az, hogy mindnyájan belesodródtunk a gazdasági romlásba. A szegénység ma már közös sorsunk. Vagyontalanok és vagyonosak, ártatlanok és bünösök egyaránt szenvednek, nélkülöznek. Hol keressünk vigasztalást, hol találunk gyógyírt a szegénységütötte sebekre? *„Vizsgáljuk meg utainkat* — K. H., — *és keressük és térjünk az Úrhoz. Emeljük föl sziveinket kezeinkkel egyetemben az Úrhoz az egekbe.“*[1]

I.

Mindenekelőtt meg kell jól fontolnunk azt, hogy a szegénységet végkép megszüntetni nem lehet. *„Szegények mindenkor vannak veletek“*[2] mondotta az Úr Jézus. Ki gondolhatná az Ő kijelentése után azt, hogy mégis lesz idő, mikor szegények nem lesznek velünk. Ha már így van és soha nem volt máskép, lehetetlennek tartom azt, K. H., hogy a jó Isten, az ember sorsának végtelenül jó és irgalmas gondviselője e földön, ismerve az ember nyomoruságát, ne gondoskodott volna vigasztalásról és segítségről a nyomorgó ember megerősítésére. Ha pedig gondoskodott arról, hogy a szegény

[1] Jer. Sir. 3, 40. 41. — [2] János 12, 8.

ne maradjon vigasztalás és kegyelem nélkül, akkor csak rajtunk áll, hogy megvigasztalódjunk és megerősödjünk. Mielőtt azonban ezen erőforrásokra rámutatnánk, ismerkedjünk meg a szegénység okaival.

A szegénység okait vagy magunkban, vagy rajtunk kivül fekvő körülményekben kell keresnünk.

Az emberek igen sok esetben maguk okai annak, hogy szegények. Sokan azért szegények, mivel *tunyák*, nem izlik nekik a munka, nem is törik magukat utána. Mások pedig azért szegények, mivel mindenüket *eltékozolták*, bünös szenvedélyeik kielégítése közben vagyonukat elverték.

Ami a tunyaságot illeti, kézenfekvő dolog, hogy csak a szorgalom és buzgó munkásság képes biztosítani megélhetésünket, esetleg gyarapítani földi javainkat. Tekintsetek magatok körül. Hány embert ismertek magatok is, kinek két dolgos kezén kivül semmije sem volt és szorgalmával, okos beosztásával lépésről-lépésre előbbre jutott, kis viskót szerzett, néhány sor szöllőföldet vásárolt s mire családja megnövekedett, már a módosabb emberek sorába ékelődött. Viszont hány olyan emberrel találkoztunk már, aki elég szép vagyont örökölt, de mivel dolgozni nem szeretett és beléje ütött az úrhatnámság, lassankint lecsúszott, koldussá lett. Ez áll minden társadalmi osztályról, mert *„minden munkában van bővelkedés, ahol sok a szó, gyakori a szükölködés“*[1] — olvasom a Példabeszédek könyvében és ugyancsak ott: *„A restség álomba merít, a tunya lélek éhezni fog.“*[2]

Amilyen bizonyos, hogy kényelem és tunyaság a jólétnek biztos megölői, olyan bizonyos, hogy nincs az a nagy vagyon, amit tékozlással alá nem áshatnánk. A tékozló fiúnak öröksége nem sokáig tartott. Amit az apák hosszú évekre kiterjedő nehéz gondokkal, súlyos fáradozásokkal és sok önmegtagadással szereztek és gyarapítottak, azt könnyelmü utódok egy-két év alatt elverték. Tunyák és restek mindenben, csak a mulatságokban, dorbézolásban, bűnös szenvedélyek kielégítésében nem voltak lusták. Mindenféle kedvtelésre volt idejük és pénzük, csak komoly munkára nem. Az ilyeneknek semmi sem elég, semmi sem fölösleges, semmi sem drága, megfizethetetlen — az őrület nagy torka — molochja nyeli, egyre nyeli a nagy vagyonokat, a testi-lelki erőt, sokszor a tisztességet, a becsületet is. Végre itt a fizetésképtelenség, a csőd, a nagy összeomlás, az ordító szegénység és munkaképtelenség.

A szenvedélyek K. H.! sokszor még a szorgalmas embert is koldusbotra juttatják, szégyenbe taszítják. Hány ember élhetett volna nyugodt, békés, állásának, rangjának megfelelő életet, ha nem esik szenvedélyeinek áldozatául.

---

[1] Pl. 14, 23. — [2] Pl. 19, 15.

Ilyen szenvedélyek a féktelen pénzvágy, a nagyzási hóbort és az őrülettel határos dicsvágy. Napoleonról, a lángelméjű katonáról, hadvezérről, császárról senki sem, mondhatta, hogy lusta volt. Nem is ez volt bukásának oka, hanem kielégíthetetlen dicsvágya, egy le nem igázott szenvedély hatalmi őrület.

Minden élethivatásnak megvannak a maga kis Napoleonjai. *„Sokat megvesztegetett az arany és ezüst és még a király szivéig is elhat és elforditja azt.“*[1] *„A kevélységet soha ne hagyd elmédben vagy beszédedben uralkodni, mert abból vett eredetet minden veszedelem“*[2] intette Tóbiás fiát. Igaza volt, mert *„a romlás előtt kevélység jár és a bukás előtt fölfuvalkodik a lélek“*.[3]

Ki tudná megmondani, hogy a szegények között hány volt önmaga oka szegénységének.

Mindamellett vannak igen-igen sokan, kik nem okai annak, hogy szegények. Szegények, mivel szegényeknek *születtek* és szegények maradtak. Életviszonyaik nem alakultak úgy, hogy megvagyonosodhattak volna. Dolgoznak, vesződnek, de minden különleges, feltűnő siker nélkül. Mások pedig önhibájukon kívül *lettek* szegényekké. Elemi csapások, betegségek és más bajok zúdultak rájuk. S a baj nem jár egymagában. Mindnyájan ismerjük a jámbor Jób esetét. Egy nap alatt elveszítette mindenét. Tehetett róla? Nem. Vajjon nincsenek közöttünk is, kik, ha nem is egy nap alatt, de mindenüket elveszítették. A háború és a vele vagy nyomában járó bajok sok-sok felebarátunkat koldussá, földönfutóvá tették. Tehettek róla? Nem. Ki tehet róla? Titkos erők sodrába kerültek. Ki tekinthet bele az élet titkaiba? Ki ismeri Isten terveit? *„Az Ur szegénnyé tesz és gazdagít; megaláz és fölemel“*[4]. Az általános gazdasági leromlás is, melynek mi most áldozatai vagyunk, olyan szegénység, melynek nem mi vagyunk okai. És ahogyan nem tudtuk megakadályozni, hogy ránk ne szakadjon, ugyanúgy nem tudjuk máról-holnapra megváltoztatni.

Mit tegyünk tehát?

II.

Mindent, csak ne lázadozzunk, módfelett ne elégedetlenkedjünk, különösen, ha magunk vagyunk nyomorúságunk okai. Mint ítéltétek volna meg a tékozló fiút, ha elégedetlenkedett volna, ha nagy nyomorúságában lázadozott volna; ha szidta volna Istent, anyját, bátyját, ha öklét rázta volna dühében a vagyonosok ellen, akik nyugodtan élték napjaikat, míg ő koplalt és a sertések moslékjához sem juthatott, ha leütötte volna az első embert, kit útjában talált. Méltán volna lesújtó ítéletetek. Nem volt joga panaszkodni, elé-

---

[1] Sirák fia 8, 3. — [2] Tóbiás 4, 14. — [3] Péld. 16, 18. — [4] Királyok. I. 2, 7.

gedetlenkedni. Senkinek sincs joga panaszkodni, ha saját lustaságának, esztelen tékozlásának és bűnös szenvedélyeinek keserű következményei miatt nyög. Mit tegyünk tehát? Azt, amit a tékozló fiú tett. Szálljunk magunkba, sirassuk meg esztelenségünket, gonoszságunkat. Mondjuk mi is, mint ő mondotta: „*Fölkelek és Atyámhoz megyek és mondom neki: Atyám vétkeztem az ég ellen és te ellened, már nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz, csak béreseid közé fogadj be engem.*“[1] Mintha mondta volna: Igen Atyám nincs jogom arra, hogy kárpótolj eltékozolt értékeimért, akarom viselni vétkem szégyenét, a szegénység igáját és terhét, jól fog esni a morzsa is, melyet könyörülő jóságod juttat. Ó, de szeretném K. H.! ha ez a körlevelem ilyen szegények kezeihez is eljutna, hogy ők olvasva szavaimat, rátalálnának a helyes útra, melyen a szegénység, a nélkülözés, az inség fájó, súlyos igája és terhe Krisztus édes igájává és könnyü terhévé változnék át. Ha rálépnének erre az útra, bizonyos, hogy nem siratnák bűnös úton elvesztegetett s többé vissza nem szerezhető kincseiket, hanem boldogan örvendeznének Isten kegyelmének, mellyel könnyen elbirják a szegénység megpróbáltatásait. Tudom, K. H., hogy éppen ilyen lelkeknek nehéz megtalálni a magábaszállás és bünbánat útját, hiszen Isten útjairól való eltévelyedésüknek következménye szomorú helyzetük. Mit törődtek ők Istennel, Isten törvényeivel, lelkiismerettel? És mégis bizzunk! Az Isten kegyelmének sugarai mindenhova elhatnak és főkép az ilyen lelkeknek esik végtelenül jól a megbocsájtó isteni szeretetnek meleg fénye. Ne vessünk rájuk követ, ha nem tartozunk közéjük, hanem emlékezzünk meg a saját nyomorúságunkról.

Nem zugolódtunk-e mi esetleg többet az isteni gondviselés ellen, mivel szegényeknek születtünk és iparkodásunk mellett sem tudtunk előbbre jutni, vagy mivel azt, amit becsülettel szereztünk, elveszítettük? Nem átkoztuk-e az éjszakát, melyen fogantattunk, vagy a napot, melyen születtünk, mivel nem volt annyi lelkierőnk, mint Jóbnak, aki szörnyü gyötrelmei között is lelkében megalázódott az Úr előtt, mondván: „*Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett úgy lőn, legyen áldott az Úr neve*“.[2] Értsük meg, K. H., a szegénység nem jelenti azt, hogy az Úr elvetett minket, sőt ellenkezőleg *az Isten azonosítja magát a szegénnyel.* A szentirásban olvashatjuk: „*Aki szidalmazza a szegényt, gyalázza annak teremtőjét*“.[3] Vagy olvassátok Szent Máté evangéliumának 25. fejezetét, hol az Úr azoknak, akik kérdezték: „*Uram, mikor láttunk téged éhezni . . .?*“ azt felelte: „*Bizony mondom néktek, amit egynek ezen legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtétek*“.[4] Szabad-e tehát igy gondolkodnunk: az Isten elvetett magától, mivel *szegény vagyok, vagy az Isten elhagyott engem,* mert megengedte, hogy valamely kár-

[1] Lukács 15, 18. 19. — [2] Jób 1, 21. — [3] Péld. 14. 31. — [4] Máté 25, 39. 40.

vallás, elemi csapások által szegénnyé legyek. Sohase tartsunk attól, hogy a jó Isten haragszik reánk, mert szegények vagyunk, vagy elszegényedtünk. *„Én akit szeretek azt megfenyítem; buzdulj fel tehát és tarts bünbánatot!“*[1] mondja az Úr. Igen, K. H., használjuk fel ennek a nagy megpróbáltatásnak idejét bünbánatra, melyre mindnyájunknak oly nagy szükségünk van, hiszen ugyancsak az Úr mondja intve, figyelmeztetve minket: *„Ha bünbánatot nem tartotok, mindnyájan... elvesztek.“*[2] Most, kedves hiveim, nem nehéz bünbánatot tartani, most nem nehéz megalázódni, igényeinket lefokozni, szüken élni, tévedéseinket megsiratni, irgalmasságért az égre kiáltani. Viseljük tehát a bünbánat szellemében megpróbáltatásainknak súlyos keresztjét. Ezt tegyük, ez az Isten akarata velünk. Értsük meg az Isten akaratát mindnyájan és használjuk fel a most folyó nagybőjti időt arra, hogy megalázzuk magunkat az Úr szine előtt, hogy minden földi hiuságot megvetve ne tékozoljuk el a kenyérrevalót a divat cifraságaira; tisztítsuk meg lelkünket a bün szennyétől, sírjunk, koplaljunk mindaddig, mig az Úr irgalmassága meg nem könyörül rajtunk.

K. H., Az ember könnyen hajlik a tépelődésekre; szeretné tudni minden áron, hogy miért? Nem hiábavaló erőlködés ez? *„Ki vizsgálhatja meg az Ő utait, vagy ki mondhatja neki: Igazságtalanságot cselekedtél“*[3] — olvasom Jób könyvében. Ezért félre minden haszontalan töprengéssel! Cselekedjünk úgy, mint fennebb hallottuk. Ha elvettük a jó Isten kezéből a jót, vegyük el alázattal a rosszat is, hogy újra méltókká lehessünk áldásaira. Szolgáljon okulásunkra és üdvösségünkre a nagy megpróbáltatás abban a törhetetlen szent reménységben, hogy bár *„sok az igazak szorongása, de mindazokból kiszabadítja őket az Úr.“*[4] Amen.

* * *

Jelen körlevél nagyböjt valamelyik vasárnapján a híveknek a szószékről felolvasandó.

Kelt Pécsett, 1929 február hó 14-én.

† **Ferenc** s. k.
püspök.

---

[1] Jelenések k. 3, 19. — [2] Lukács 13, 3. — [3] Jób 36, 23. — [4] Zsolt. 33, 20.

Dunántúl Egyetemi Nyomdája, Pécsett.

1929.

IV.

910
1929

A vesztett háború és nyomában a pénz elértéktelenedése folytán az értékpapirban, készpénzben és pénzkövetelésekben fekvő vagyonok úgyszólván teljesen elpusztultak. Ez a gazdasági leromlás súlyosan érintett minden pénzintézetet, de a legnagyobb válságba főkép az egyházi alapok és alapítványok tőkéit kezelő egyházmegyei alapítványi hivatalokat sodorta.

Az egyházmegyei alapitványi hivatal új alapszabályai és ügyrendje.

Az alapítványi hivatalok ugyanis a rájuk bizott tőkék gyümölcsöztetésénél a háború alatt is a béke boldog éveiben jól bevált módszert követték. Hogy vagyonuk mozgathatóságát, kihasználhatóságát és értékállandóságát biztosítsák, a kockázatos kihelyezésektől óvakodva, tőkéiket részben zálogjogilag többszörösen biztosított kölcsönökben, részben u. n. pupilláris biztonságú — leginkább államadóssági, fix kamatozású — értékpapirokban helyezték el. Ezért jegyzett a Pécsegyházmegyei Alapitványi Hivatal a háború alatt — hazafias okoktól is indittatva — minden nélkülözhető készpénztőkéjén hadikölcsönt. S mi történt? A háború lezajlása és hazánk szomorú feldarabolása után maga az állam, a legjobbnak vélt adós olyan helyzetbe került, hogy saját adósságait sem tudja a felvett értékben leróni, az államadóssági kötvényeket még csak részlegesen sem tudja valorizálni, s hogy következetes legyen, kénytelen a magánadósokat is a pénztartozások valorizált kiegyenlítésének kötelme alól — legalább a pénzintézetekkel szemben — törvénnyel mentesíteni.

S a helyzetet az alapítványi hivataloknál még egy más körülmény is súlyosbítja. Mig a többi pénzintézet, nevezetesen a részvénytársaság igénybe vehet — betétek, folyószámla- és visszleszámitolási hitelek alakjában — idegen tőkéket és ha a pénzpiac erre kedvező felvevő lehetőségeket mutat, részvénytőke emeléssel is növelheti tőkeerejét, addig az alapítványi hivatalok szervezetüknél fogva idegen tőkéket nem vehetnek fel, hanem csak a saját már meglevő és az alapítványtevés természetéből folyóan lassabban gyülemlő tőkéjére van utalva, csak azzal dolgozhat és infláció esetén, mint a közelmultban is nem egy helyen történt, könnyen ott áll, hogy aránylag kevés tőkéjének még gyérebb jövedelmeiből az üzleti költségeket sem tudja fedezni, nemhogy vagyonát gyarapíthatná.

Ezért volt hasznos az egyházmegyei alapítványi hivatal tőkéjéből közvetlenül a háború kitörése előtt megalapítani a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár Részvénytársaságot. Ez ugyanis idegen tőke természetes igénybevételével, üzleti ágainak kiterjedésével és mozgékonyságával könnyebben alkalmazkodva a pénz- és gazdasági viszonyok változásához, nagyobb kilátást nyujthatott arra nézve, hogy a pénzügyi válságok között is átmenti az egyházmegyei alapok és alapítványok örök időkre szóló, magasztos célú és értékes vagyonát. Sikerült is neki a megmaradt vagyonrészeket a további megsemmisüléstől megóvni, sőt tőkéit az üzleti lehetőségek óvatos és észszerű kihasználásával jelentékenyen gyarapítani. Az évről-évre elért üzleti nyereségek növekedő iránya tanuskodik erről és biztató kilátásokkal kecsegtet a jövőre nézve. S mivel a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár r. t. részvényeinek túlnyomó többsége, 85%-a (6000-ből 5121 drb.) az egyházmegyei alapítványi hivatal, valamint az általa kezelt alapok és alapítványok birtokában van, a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár vagyonának átmentésével tulajdonképen átmentődött az alapok és alapítványok vagyonának, tőkéjének az a része is, amely egyházmegyei takarékpénztári részvényekben nyert elhelyezést. S ebből a vagyonból, annak okszerű gyümölcsöztetése folytán remélhetjük, hogy azt, amit a háború következtében az alapítványi tőkékből elvesztettünk, évek során át való fáradságos munkával, a multak tapasztalatain okulva lassan majd visszaszerezhetjük.

Azért intézkedtem már a mult év elején Székeskáptalanom javaslatára akként, hogy az alapok és alapítványok készpénzeinek kezelését, gyümölcsöztetését a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár vegye át és bocsássa rendelkezésre, s fizesse tisztviselőit, akik az alapok és alapítványi tőkék különleges jogi helyzete által megkivánt módon tartják nyilván az alapítványi hivatalhoz tartozó tőkéket és értékeket.

Ezzel egyidejüleg szükségessé vált az egyházmegyei alapítványi hivatal alapszabályainak és ügyrendjének a változott viszonyoknak megfelelő módosítása is, amelyeknek az egyházmegyei papságot érdeklő részeit tudomásvétel és miheztartás végett a következőkben ismertetem:

1. Az alapítványi hivatal készpénzforgalmát ezentúl a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár bonyolítja le.

2. E célból a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár nemcsak az alapítványi hivatal részére, hanem egyidejűleg az egyházmegye összes lelkészei számára, és pedig a plébánosok miatt a plébániák részére, a tanárok, hitoktatók, káplánok és egyéb állásban levő lelkészek miatt pedig az illetők nevére egyénenkint külön-külön folyószámlákat nyit.

3. Arra kell törekedni, hogy mindenkinek a folyószámlája állandóan cselekvő legyen, azért jól teszi a tiszt. papság, ha folyószámlájára mindjárt kezdetben legalább 20—30 P-t beküld, mert ezzel az időnkint előforduló kisebb tételű pénzküldeményektől mentesül, ilyen befizetési kötelmeik ugyanis folyószámla-betétjükben fedezetet találnak. Ezzel önmagukat költségektől, az egyházmegyei takarékpénztárt pedig a számos apró tétel könyvelésével járó munkatorlódástól kímélik meg. Itt közlöm a tiszt. plébániavezetőkkel, hogy az őket megillető hivatalos portóköltségek összegét, melyet most térített meg a vallás- és közokt. minisztérium, az egyes plébániák javára-folyószámlájukon már jóváirattam.

4. Az egyházmegyei takarékpénztár az érdekeltek kívánságára a folyószámlákon az alapítványi hivatalnál fizetendő összegeket meg is hitelezi, viszont ugyanott jóváírja mindazon tételeket, amelyek az illető lelkészeknek az alapítványi hivatal útján járnak. Ezen az alapon a plébánosok tartozásaiért és követeléseiért az illető plébániajavadalom, a többi lelkészek pedig egyénileg válnak a részükre nyitott számlán mutatkozó tartozás, illetve követelés szerint magának a takarékpénztárnak adósaivá, illetve hitelezőivé.

5. Az egyházmegyei takarékpénztár, hogy a folyószámlatulajdonos lelkészek sajátkezü aláírásait nyilvántarthassa és egyuttal a fennálló kereskedelmi szabályok előírásainak is eleget tegyen, minden lelkésznek — az egyházmegyei hatóság engedélyező záradékával ellátott ürlapot fog *aláírás végett* kitölteni, amely kötelező nyilatkozatot is tartalmaz arra nézve, hogy a folyószámlatulajdonos az egyházmegyei takarékpénztár által meghitelezett összegekért teljes anyagi felelősséget vállal és azokat elismeri.

6. Alapítványi és minden egyéb hivatalos pénzek *f. é. április hó 1-től kezdve* a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár befizetési lapjain küldendők be az összegek rendeltetésének a befizetési lapon való jelzésével. Az erre vonatkozó rövidítések az 1927. évi XII. körlevélben 3587/1927. szám alatt olvashatók. Az egyházmegyei hatóság egyidejűleg csak akkor értesítendő külön felterjesztésben, ha a pénzküldemény hatósági beutalást igényel.

7. Ha egy befizetési lapon különböző rendeltetésű összegek küldetnek, a befizetési lapok hátlapján, az írásbeli közleményekre szánt helyen, 8 filléres bélyeg felragasztása mellett, tételenkint kell felsorolni az egyes címeket és a nekik megfelelő összegeket.

8. Az a folyószámlatulajdonos, akinek folyószámlája cselekvő, követelésének, illetve betétének erejéig akként is eszközölheti a hivatalos pénzek beküldését, hogy írásban utasítja a takarékpénztárt, hogy a beküldendő összeg saját folyószámlájáról írassék át az alapítványi hivatal folyószámlájának a javára. A megkeresésben az összeg rendeltetését is közölni kell. A dolog

természetéből folyik, hogy a cselekvő folyószámlatulajdonos írásos megbízásából az egyházmegyei takarékpénztár a betét erejéig nem hivatalos, helyben vagy bárhol eszközlendő kifizetéseket is készséggel teljesít.

9. Az olyan hivatalos befizetésekről, amelyek összegét az egyházmegyei hatóság állapítja meg — ilyenek a papi nyugdíjjárulék, a hivatalos nyomdaköltségek, a schematismus, directorium, új mise- és officium formulák, a sz. olajok ára, Unio Cleri tagdíja és részben a kat. kulturadó — az alapítványi hivatal, az egyházhatósági rendelkezés közzététele után, illetve a befizetések esedékessége előtt, részletes kimutatást tesz át az egyházmegyei takarékpénztárhoz, megjelölve a teljesítés végső határidejét is, a takarékpénztár pedig a kimutatásokban feltüntetett végösszeget a közölt határidőt követő nappal az alapítványi hivatal folyószámláján jóváírja, az egyes tételekkel — tekintet nélkül arra, hogy tényleg befolytak-e vagy sem, a vonatkozó plébániai és egyéni folyószámlákat megterheli.

10. Viszont olyan időnként visszatérő befizetések, amelyek adakozások eredménye gyanánt jelentkeznek, tehát összegükben előre meg nem állapíthatók — mint pl. a péterfillérek, a kat. sajtóra, különböző missziós és egyéb egyesületi célokra szolgáló gyüjtések — akként eszközölhetők, hogy az érdekelt lelkészek a takarékpénztárhoz intézett irásban — akár egyszerü levelezőlapon — kérik a felküldeni szándékolt összegnek az alapítványi hivatal folyószámláján a megjelölendő célra való térítését és egyidejüleg a saját plébániai vagy egyéni számlájuknak ugyanazon összeggel való terhelését.

11. A kifizetésre kerülő kamatokat, az u. n. I. csoportbeli (l. Vagyonkezelési Szabályzat 92. §.) alapítványok, törzstőkék, alapok stb. után, az egyházmegyei takarékpénztár minden félévben, junius 30-i, illetve december 31-i értékeléssel az igényjogosultaknak nála vezetett folyószámláján javukra írja. E célból alapítványi hivatali betétkönyvek beküldése fölösleges.

12. A félévek végén lezárt plébániai és egyéni folyószámlák kivonatát az egyházmegyei takarékpénztár megküldi az érdekelt lelkészeknek, akik a terhükre kimutatott összeget, amelyet a takarékpénztár részükre kölcsön gyanánt rendelkezésre bocsátott, tartoznak a számlakivonat kézhezvételétől számított 15 nap alatt a takarékpénztárnál kiegyenlíteni. Ugyanezen határidő alatt jogosultak a folyószámlatulajdonosok a netán téves terhelés vagy egyéb bejegyzés ellen felszólalni és a helyesbítést követelni.

13. Ha azonban a nehézményezett hibás bejegyzés az egyházmegyei hatóság kirovásán alapulna, a panasszal is oda kell fordulni s ott kell az orvoslást is kérni.

14. A javadalmasok személyében beálló változás esetén is folyószámlakivonatot ad ki a takarékpénztár, hogy a plébániai számlán kimuta-

tott tartozás vagy követelés tekintetében az új javadalmas elődjével, illetve az elődd hagyatékának illetékes kezelőjével elszámolhasson. A takarékpénztárral szemben az elődd idejéből származó hivatalos jellegü tartozásokért az új javadalmas a felelős, fennmaradván részére a visszkereseti jog az elődd minden vagyonára. A hagyatékkal szemben támasztott követelések birói érvényesítés végett az egyházmegyei hatóságnak is bejelentendők.

15. Ha az elhalálozott lelkész után cselekvő vagyon nem maradna, a takarékpénztár, illetve a javadalmas utód kérheti az egyházmegyei hatóságtól a fedezetlen tartozás erejéig a vonatkozó folyószámla térítését s ekként a tartozás törlését.

16. Az alapítványi és templomszámadásokat a kerületi esperesek ezentúl is az alapítványi hivatalhoz küldik be felülvizsgálatra. Ugyanitt mutatandók be az eddigi gyakorlat szerint a polgári év vége felé (l. 177/1912. körlev. számú rendelkezés kezelési utasítását 3. p. alatt) az összes hivatalos betétkönyvek, mert az alapok és alapítványok nyilvántartó kezelését és a kamatok elszámolását ezután is az alapítványi hivatal végzi, mig az egyházmegyei takarékpénztár csupán a készpénzforgalom lebonyolítását eszközli.

17. Mivel a posta minden befizetési lapon eszközölt pénzküldemény után kézbesítési díjat számít fel, hogy a pénzküldemények számát leegyszerüsítsem, ezennel akként rendelkezem, hogy

a) az afrikai missióra (jan. 6.-án),

b) az I. félévi péterfillérre (nagybőjt I. vasárnapján),

c) szentsírra (nagypénteki külön gyüjtés — l. a folyó évi V. számú körlevelet),

d) a hivatalos nyomdaköltségeket,

e) a directorium,

f) a schematismus és

g) a szent olajok árát a tavaszi koronán a kerületi esperes kezeihez kell beszolgáltatni, aki az egész összeget befizetési lapon együtt továbbítja az egyházmegyei takarékhoz, *a befizetések részletes kimutatását* pedig *külön íven* csatolja a koronai jegyzőkönyvhöz. E pénzek legkésőbb minden év *junius 31-ig* beterjesztendők.

Az őszi koronán szedi be a kerületi esperes az Unio Cleri tagdiját (személyenkint 4 P-t), hasonló módon küldi be a részletes kimutatást és *október 31-ig* a begyült összeget. A koronai meghivókon előre figyelmeztessék az esperesek a kerületi papságot a különböző fizetési kötelmekre is.

Akik a koronák egyikén-másikán bármi okból nem vettek részt,

befizetéseiket juttassák el a ker. espereshez, hogy a pénzküldés a kerületből egységesen történjék.

Külön terjesztik be továbbra is az összes lelkészek a negyedévi nyugdijjárulékot (az első negyedévi részletet *január 31-ig*, a másodikat *április 30-ig*, a harmadikat *julius 31-ig* és az utolsót *október 31-ig)* és *november 30-ig* a plébániavezetők a kat. kulturadót, nemkülönben — a befizetési lap hátlapján felsorolva a részletes adatokat — együttesen a következő három gyüjtés eredményét: *a)* a kat. sajtóra (október hó 2. vasárnapján v. máskor ott, ahol a kat. közműv. adó beszedésére nem áll más mód rendelkezésre) *b)* a világmissióra (október hó utolsó előtti vasárn.) és *c)* a II. félévi péterfillérre (Mindenszentek napján) gyüjtött összeget.

18. Jelen körlevelemhez csatolok minden plébániavezető részére 10, és minden más beosztású lelkész részére 5 drb befizetési lapot felhasználás végett. Ujabb szállítmányt megkeresésre készséggel küld a Pécsegyházmegyei Takarékpénztár darabonkint 8 fillérért. Ebben az összegben a posta által szedett kézbesítési díj is bentfoglaltatik.

Végül szeretettel hívom fel tiszt. papságomat, hogy az egyházmegyei alapítványi hivatal alapszabályainak és ügyrendjének módosításával kapcsolatos ezen rendelkezésemet gondosan tanulmányozza és annak utasításai szerint lelkiismeretesen járjon el.

Az új rend és eljárás 1929. évi április hó 1-én lép életbe.

Kelt Pécsett, 1929. március 15-én.

† **Ferenc** s. k.
püspök.

Dunántúl Egyetemi Nyomdája, Pécsett.

1929.

V.

911
1929

Quo breviori et faciliori ratione sacra Communio pluribus infirmis ministrari valeat, Sacra Rituum Congregatio sequentem instructionem probari posse censuit; nimirum:

Instructio S. Rituum Congregationis de communione plurium infirmorum.

Quando Sacra Communio distribuitur pluribus infirmis, qui in eadem domo, vel in eodem hospitali, sed in distinctis cubiculis degant, Sacerdos vel Diaconus ministrans *in primo tantum cubiculo recitet plurali numero* omnes preces ante infirmorum Communionem dicendas iuxta Rituale Romanum, Tit. IV, cap. 4; in aliis autem cubiculis dicat tantummodo preces: *Misereatur tui . . . Indulgentiam . . . Ecce Agnus Dei . . .* semel *Domine non sum dignus . . . Accipe frater (soror) . . .* vel *Corpus Domini nostri Iesu Christi . . .;* et in ultimo cubiculo addat versum: *Dominus vobiscum,* cum suo responsorio et cum sequente oratione plurali numero dicenda *Domine sancte . . .*, ibique, si qua particula consecrata superfuerit, benedictionem eucharisticam impertiatur, ac tandem reliquas preces praescriptas in Ecclesia de more persolvat.

Facta postmodum de his omnibus Sanctissimo Domino nostro Pio XI per infrascriptum Cardinalem Sacrae Rituum Congregationi Pro Praefectum relatione, Sanctitas Sua praefatam instructionem ratam habuit et confirmavit; eamque pro opportunitate adhibendam benigne concessit. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 9 Januarii 1929. *C. Card. Laurenti* S. R. C. Pro Praefectus. L. † S. *Angelus Mariani*, Secretarius.

912
1929

Haud raro evenit ut aliquis e Russis extra patriam commorantibus sive clericus sive laicus, Dei adiuvante gratia, in sinum Ecclesiae Catholicae redeundi manifestet desiderium atque loci Ordinarium eiusve delega-

Monitum de Russis ad cathol. fidem redeuntibus.

tum supplex adeat ut ad abiurationem et Fidei professionem in foro externo admittatur.

Ne in re tanti momenti faciliores se praebeant, praesertim si de personis sibi minime vel parum notis agatur, Ordinarii locorum monentur ut singulos casus huic Pontificiae Commissioni vel, ubi adsit, Apostolico Legato mature exponant, atque iuxta peculiares instructiones quae pro opportunitate ipsis traditae fuerint sese gerant.

Interdum non erunt oratores reiiciendi vel deserendi, sed prudenti sacerdoti commendandi qui ipsos catholicam doctrinam doceat eorumque mores et animum perscrutetur et vigilet.

Datum Romae, ex aedibus Pont. Commissionis pro Russia, die 12. mensis Ianuarii, anno 1929. *A. Card. Sincero,* Praeses. L. † S. *Carolus Margotti,* Secretarius.

913/1929

Dubium circa modum se gerendi Ordinariorum erga clericos quoad societates quae „Rotary Clubs" inscribuntur.

Ab hac Sacra Congregatione Consistoriali non pauci sacrorum Antistites, pro sua pastoralis officii religione, exquisierunt: *An Ordinarii permittere possint clericis ut nomen dent Societatibus, hodiernis temporibus constitutis, quibus titulus „Rotary Clubs", vel ut earundem coetibus saltem intersint.* Sacra autem haec Congregatio Consistorialis, re mature perpensa, respondendum censuit: *Non expedire.* Datum Romae, ex aedibus Sacrae Congregationis Consistorialis, die 4. Februarii 1929. *C. Card. Perosi,* Secretarius. *L. † S. Fr. Raphael C.,* Archiep. Thessalonicen., Adsessor.

914/1929

Ordo Visitationis Canonicae et S. Confirmationis.

Proximo tempore vernali Deo favente Visitationem Canonicam in districtu Völgység-ensi et Siklós-ensi instituam, sacramentumque S. Confirmationis distribuam ordine sequenti:

Die	5.	Maii	in Lengyel	Die	14.	Maii	in Diósberény
„	6.	„	„ Mucsi	„	15.	„	„ Szakadát
„	7.	„	„ Tevel	„	21.	„	„ Villány
„	8.	„	„ Závod	„	22.	„	„ Németmárok
„	9.	„	„ Nagyvejke	„	23.	„	„ Lippó
„	10.	„	„ Bonyhádvarasd	„	24.	„	„ Lapáncsa
„	11.	„	„ Kisdorog	„	25.	„	„ Beremend
„	12.	„	„ Zomba	„	26.	„	„ Siklós
„	13.	„	„ Hőgyész	„	27.	„	„ Gyűd

Die vero 19. Maii, quae est Dominica Pentecostes, fideles parochiarum Quinque-Ecclesiensium hora 8-a mane in Ecclesia Cathedrali confirmabo.

915
1929

Inscrutabilis Dei dispositio iterum nobis fratrem e vivis eripuit. Die 6. Februarii a. c. *Josephus Herger*, abbas tit., v-a-diaconus et parochus Szigetvár-ensis anno aetatis suae 64-o, sacerdotii vero 40-o, sacramentis rite munitus, gravi quo diu iam laboravit morbo obrutus, pie in Domino decessit. Vir erat ingenuus, iugiter hilaris, omnibus amabilis, sacerdos exemplaris, qui exornandae ecclesiae parochiali in Szigetvár et excolendae societati iuvenum opificum cath. ibidem assidue operam dedit. Obitus Josephi Herger.

Anno 1865. natus, a. 1889. presbyter ordinatus est. Quinque annis in munere cooperatoris nondum peractis a. 1894. parochus in Lengyel eligitur. Inde a. 1903. ad Szigetvár transfertur eodem munere functurus. A. 1908. vicearchidiaconus districtus, a. 1922. vero abbas tit. S Michaelis Arch. de Báta nominatur. Ultimis vitae mensibus viribus fractis rapide defecit, ita ut pristinam agilitatem penitus amitteret usquedum ad coelestem evocatus coronam e vita migraret.

Animam denati sacris praescriptis piisque precibus confratrum enixe commendo. Lux perpetua luceat ei!

916
1929

In munere v-a.-diaconi districtus Szigetvár-ensis constitutus est *dr. Sigismundus Kápolnai* par. Lakócsa-ensis. *Franciscus Schlachter*, parochus in Ibafa factus est notarius eiusdem districtus. Personalia.

Ernestus Bencze praebendatus chori Eccl. Cathedr. a Patrono praesentatus nominatus est par. in Szigetvár.

Ladislaus Kocsis catecheta Quinque-Ecclesiensis factus est cooperator Eccl. Cathedr. *Dr. Victor Gergye* coop. in Pécsbányatelep in munere catechetae ad scholas elem. status Quinque-Ecclesienses est translatus.

917
1929

Az 1928. év folyamán egyházmegyénkben különböző célokra a következő összegek folytak be: Az 1929. évi gyűjtések eredménye.

Péterfillér cimén	P 3.500.—
Szentsir őrei cimén	„ 986.31
Világmissióra	„ 2.451.21
Afrikai missióra	„ 2.673.90
Szent Péter művére	„ 706.27
Jézus Sz. Gyermeksége javára	„ 283.58

Unio Cleri tagdijára	„	950.20
Jubileumi oltárra	„	1.300.—
Oltáregyesület céljaira	„	85.35
Egyházm. papi missiósegylet céljaira . .	„	190.60
Ker. Szeretet Orsz. Gyermekvédő Művére	„	28.56
Katol. sajtóra	„	1.472.05
Pázmány Egyesület javára	„	41.25
Szent László Társ. javára	„	44.14

Mivel több plébániáról még nem érkeztek be a gyüjtések, jelen soraimmal felhivom a hátralékosokat, hogy a gyüjtött összegeket mielőbb származtassák be.

918
1929

Szent Sírra gyűjtés.

A jeruzsálemi Szent Sír őrzői részére már 1843-ban gyűjtést rendelt el a nagybőjti időszak folyamán a pécsi egyházmegyei hatóság. (L. Sipos, A pécsegyházm. határozm. és rendel. tára, 293. o. 18. p.) Később ez a rendelkezés odamódosúlt, hogy e célra Nagypénteken a templomokban felállított sz. sírnál kellett gyűjteni. (L. 1913. évi VIII. körlevélben 1394/1913. szám alatt.)

Mivel ez a gyűjtés sok plébánián feledésbe kezd menni, jelen soraimmal felhívom tiszt. papjaimat, hogy minden évben Nagypénteken a sz. sírnál külön perselyt vagy más alkalmatosságot állítsanak fel a következő felírással: „A jeruzsálemi Szent Sírra“, s hívják fel rá híveik áldozatos figyelmét. E külön gyűjtés eredményét teljes egészében köteles minden plébános a kerületi esperes utján, amint azt f. é. IV. sz. körlevelem 17. pontjában elrendeltem, beküldeni. E rendelkezésem *a híveknek a sz. sírnál a templom céljaira szokásos adakozását nem érinti.*

919
1929

A párbér és deputátumok kiszolgáltatása tárgyában belügymin. rend.

Tudomásvétel céljából közlöm a m. kir belügyminiszter úrnak Heves-vármegye alispánjához intézett 96240/1928.—V. számú rendeletét. „Tárgy: A Heves-vármegyei községek 1928. évi költségvetéseinek felülvizsgálása. — A vármegyebeli községek 1928. évi költségvetésének felülvizsgálása során kitűnt, hogy az egyes községek kiadásainak fedezésére az 50 %-os pótadó elégtelen, valamint hogy a hiány jelentékeny részét azok a kiadások okozzák, amelyek a községek szükségletei között az egyházi és felekezeti iskolai kiadások (párbér- és deputátum-tartozások) cimén fordulnak elő és amelyek a községi pótadót 64 %-kal is emelték. Jóllehet, ezeket a költségeket az egyes községek — részben törvényhatósági bizottsági jóváhagyással is ellá-

tott — szerződés alapján vállalták magukra, — ezeket a pénzügyminiszter úrral egyetértőleg nem ismerhettük el a politikai községet terhelő kötelezettségeknek és az e címen felvett összegeket a községi kötségvetésekből töröltetni és azoknak a községi pénztártól leendő folyósítását megszüntetni rendeltük. Amint a közigazgatási bizottság 698. kbü. 3648/kb. 1928. számu felterjesztéséből, továbbá a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr átiratából és az egri érsek úr megkereséséből értesülök, ez az intézkedésem nagy zavart és nyugtalanságot idézett elő, mert az egyházi és iskolai személyzet javadalmának párbér címén várt részétől legalább egyidőre elesett és ennek következtében anyagi zavarok közé jutott. Ez az intézkedésem természetesen nem ezt, hanem csak a községi háztartások törvényes keretek közé szorítását és egyensúlyának biztosítását célozta. Minthogy azonban meggyőződtem arról, hogy a felvetett kérdések beható előzetes tárgyalást kívánnak, anélkül, hogy a vitás kérdés tekintetében a legtávolabbról is állást foglalnék és anélkül, hogy ez az intézkedésem bármelyik álláspont erősítésére vagy gyöngítésére magyarázható volna, kizárólag a felmerült nehézségek időleges elhárítása végett — a pénzügyminiszter úrral egyetértve — elrendelem, hogy addig, amíg a vitás kérdések eldöntetnének, de legkésőbb az 1929. év végéig, az eddig követett gyakorlatot fenn kell tartani, tehát az egyházi és iskolai terheket a községi költségvetésekben benn kell hagyni. Az ezek fedezése végett szükséges összegeket községi pótadó alakjában kell beszedni és alispán úrnak e végből a községi pótadókat az 1928. és az 1929. évben megfelelő %-kal fel kell emelnie. — Budapest, 1928. évi december hó 22-én. Dr. Scitovszky Béla s. k."

920
1929

Egyházközségi adók kivetése tárgyában pénzügymin. rend.

A m. kir. pénzügyminiszter 89182/1927. VII. G. sz. alatt kiadott s valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, m. kir. adóhivatalhoz és a székesfővárosi adókerület felügyelőségéhez intézett körrendelete külön is kiemeli, hogy *a hitközségi adók a törzsadók után* — ideértve a kereseti adót is — vetendők ki. Tehát nemcsak lehetőség van arra, hogy a hitközségi adó *az általános kereseti adó után* kivethető legyen, hanem a fent idézett rendelet azt egyenesen meghagyja.

921
1929

A székesfőváros gyermeknyaraltatási akcióját.

A mult évek dicséretes gyakorlatához képest Budapest székesfőváros tanácsa az idén is folytatja gyermeknyaraltatási akcióját. S ezt a fontos életvédelmi intézményt akként valósítja meg, hogy nemcsak a testileg le-

nak támogatása.

romlott gyermekek egészségét állítja helyre, hanem lelkük ápolásáról is gondoskodik. Az elmult év nyarán ily módon közel 15.000 szegénysorsú, testileg gyenge fővárosi iskolásgyermeket részesített az üdülés áldásaiban. Ezek között voltak a fővárosi róm. kat. egyházközségek gyermekei is.

Amidőn a székesfőváros polgármesterének hozzám intézett kérelmét ezen, a magyar jövő érdekében fontos akció felkarolása iránt tiszt. papságomhoz közvetítem, a magam részéről is kérem, hogy a fővárosi gyermeknyaraltatás ügyét a legmesszebbmenő erkölcsi és anyagi támogatásával és a kat. iskolatermeknek nyaraltatási célokra való átengedésével — amihez ezennel hozzájárulok — sikerre juttatni sziveskedjék. Főleg a szegényebb hivőkkel nagy számban rendelkező fővárosi egyházközségek gyermekeit ajánlom jó indulatú figyelmükbe. Jól teszik, ha e célból a következő egyházközségek valamelyikének lelkészével lépnek összeköttetésbe, ú. m. Budapest-Angyalföldi, Dalnok-utcai, Domonkosok, Herminamezői, Józsefvárosi, Lipótvárosi, II. kerületi, Országuti, Regnum Marianumi, Ujlaki, Zuglói egyházközségek illetve plébániák, stb.

922
1929

Vakokat Gyámolító Országos Egyesület kérelme.

A Vakokat Gyámolító Országos Egyesület, amely a vakság szomorú állapotában egyébként tétlenségre kárhoztatott embertársainkat valamely megélhetést biztosító iparágban képezi ki és foglalkoztatja, a lelkészek iskolák, intézetek támogatását kéri. És ezt nem adományok alakjában igényli, hanem akként, hogy a munkatermeikben előállított árukat megrendeljék s igy e szegény embereknek, akik rendelések hiányában kereset és foglalkozás nélkül állanak, munkaalkalmat nyujtsanak. Az Egyesület műhelyeiben különféle ecsetek, kefék, meszelők, seprők, kosarak, kerti butorok, lábtörlők, harisnyák készülnek és igen jutányos áron kerülnek eladásra. Szivesen ajánlom az Egyesületet tiszt. papságom és az egyházmegyei tanítóság jóindulatú figyelmébe. Cime: Budapest, VII., Hermina-út 7. sz.

923
1929

Kat. Népszövetség ajánlása.

A Kat. Népszövetség, amely I. b. Zichy Nándor grófnak és az áldott emlékü Molnár János apátnak, katolikus népünk hitéleti és társadalmi szervezésében elévülhetetlen érdemeket szerzett alapítása, a háborús összeomlás s az azt követő országcsonkítás után ismét folytatja áldástosztó munkáját. Ezt a munkát ugy magam, mint a nagyméltóságu Püspöki Kar nemcsak figyelemmel kisérjük, hanem főpásztori jóindulatunkkal is támogatjuk. Épen azért fölkérem tiszt. papságomat s egyházmegyémnek a katolikus ujjászü-

letéssel szivesen foglalkozó minden rangu és rendü hivőit, főleg az egyházmegye érdemes tanítóságát, hogy a Kat. Népszövetség munkáját tőlük telhetőleg mozdítsák elő. A fennmaradt helyi csoportokat keltsék új életre, szerezzenek új tagokat, ahol pedig ilyen népszövetségi helyi csoportok még nincsenek, szervezzék meg azokat. A tagsági díj évi 2 pengő, amelynek ellenében a központ a helyi csoportvezető vagy igazgató utján évenként 10 kitünően szerkesztett, képekkel ellátott magyar avagy német nyelvű füzetet és egy magyar vagy német nyelvű naptárt küld a tagoknak. A baranyamegyei és pécsi csoportok részére Komócsy István, c. prépost, kanonok, a pécsi és a baranyamegyei csoportok megyei elnöke, ingyenes jogtanácsot is biztosít a baranyamegyei népszövetségi szervezeteknek ezen szolgálatra megnyert és megszervezett ügyészi kara által. Minden további felvilágosítással szivesen szolgál a Kat. Népszövetségnek pécsi és baranyamegyei központi irodája, Pécs, Káptalan-u. 4. sz.

924
1929

Irodalmi művek, folyóiratok ajánlása.

1. *Szemenyei Mihály* néhai regölyi plébánosnak *„Szent József Tisztelete‘*, c. imakönyvét, melynek tulajdonjogát az I. b. szerző annak idején reám ruházta, *VIII. kiadásban* újra közrebocsátottam, tulajdonjogát és tiszta jövedelmét pedig a pécsgyárvárosi templomnak engedtem át. A kitünően szerkesztett, közkedvelt imakönyvet tiszt. papságomnak terjesztésre, a hiveknek pedig megszerzésre annál is inkább ajánlom, mivel ezáltal — az alacsony ár mellett is — az épülőben levő új templomot is segítik. Bolti ára egész vászonkötésben 3 P, a pécsgyárvárosi plébánián 2·50 P + a portóköltség.

2. *A Magyar Katolikus Nőegyesületek* Országos Szövetsége immár második kiadásban adta ki a *magyar nyelvű Misekönyvet*, melyben egyházmegyei szentjeink miseszövege is feltalálható. A mai liturgikus mozgalomnak e kiváló termékét és a szent misébe való lelki belekapcsolódásnak e nagyszerű eszközét minden lelkiekben jártas hívő kezéhez kellene juttatni. Ezért hívom fel reá az egyházmegyei papság figyelmét. Megrendelhető: Budapest, IV. Kossuth Lajos u. 1.

3. A napokban jelent meg *Vargha Theodorik dr.*, ferencrendi theol. tanár *„A Szentírás Vasárnapi szakaszai“* c. munkájának első része, mely a vasárnapi sz. lecke- és evangeliumszakaszokat tárgyalja Karácsony után való vasárnaptól ötvened-vasárnapig. A tudós szerző a katolikus szentírásmagyarázat elvei szerint világosan és egyszerűen adja elő a közölt szakaszok értelmét s azokhoz fűzi értékes gondolatait és a szentatyák mondásait. A mű elsősorban az ige hirdetői számára készült, de lelki épülésre is bárki haszonnal olvashatja. A 156 oldalas könyv ára 5 P 40 f.

4. A Magyar Országos Katolikus Kántorszövetség és a Magyar Országos Cecilia Egyesület lapját, a „*Katolikus Kántor*"-t, amely immár XVII. évfolyamába lépett, szívesen ajánlom tiszt. papjaim és k. kántortanítóim figyelmébe. Mivel ez a lap ma az egyedüli kizárólag egyházzenei szaklap hazánkban, mely egyházzenei kérdésekkel komolyan és az Egyház felfogásához és rendelkezéseihez igazodva foglalkozik, jelen soraimmal megengedem, hogy a Katolikus Kántorra ott, ahol erre fedezet van, a templompénztárak terhére előfizessenek. Előfizetési ára egy évre 10 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mária Terézia-tér 8, földsz. 45.

5. „*Muzsika*" címen előkelő és izléses kiállítású, magas szinvonalú zenemüvészeti és zenekritikai folyóirat első száma jelent meg a napokban, amely a zenemüvészet és zenetudomány minden ágát felölelve kivánja szolgálni első sorban a magyar zenekulturát. Az egyházi zenének, amelyre különös gondot forditanak, állandó rovatot nyit a lap szerkesztősége, a melyben dr. Koudela Géza, egyet. egyházzenei igazgató, a Zeneművészeti Főiskola tanára is helyet foglal.

Mivel a „Musica Sacra" csak nyerhet, ha új propagatív tér és szélesebb nyilvánosság nyílik előtte, viszont a papság is igényli az egyházi zenén kívül álló zenei kérdésekben a megfelelő tájékoztatást, szívesen ajánlom a lapot tiszt. papságom figyelmébe és támogatásába. Évi előfizetési díja 20 P. (Budapest, VI., Rózsa-u. 111.)

Datum Quinque-Ecclesiis, die 20. Martii, a. 1929.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

Dunántúl Egyetemi Nyomdája, Pécsett.

1929.

VI.

1310
1929

Sacrae Poenitentiariae Apostolicae sequens dubium pro opportuna solutione exhibitum fuit:

Dubium de privilegio sacerdobitus concesso in Constitutione Apostolica „Auspicantibus Nobis."

„Utrum *privilegium personale*, hoc anno iubilari in Constitutione Apostolica „Auspicantibus Nobis" sacerdotibus concessum, sit consuetum personale privilegium *altaris*, vi cuius sacerdotes, pro defuncto celebrantes Indulgentiam plenariam acquirere et applicare valeant animae pro qua Missam celebrant; vel potius ita intelligendum sit ut sacerdotes, Sacrum litantes, in quolibet Missae Sacrificio plenariam Indulgentiam lucrari et applicare possint, independenter a Missae applicatione, uni animae, in Purgatorio detentae, ab ipsis ad libitum designatae.

Et Sacra Poenitentiaria Apostolica, re mature perpensa, respondendum censuit: „*Negative* ad primam partem, *affirmative* ad secundam."

Facta autem de praemissis relatione Ssmo D. N. Pio divina Providentia Pp. XI, ab infrascripto Regente eiusdem Sacri Tribunalis, in Audientia diei I. Martii 1929, idem SSmus Dominus responsum Sacrae Poenitentiariae benigne adprobavit, confirmavit et publici iuris fieri mandavit.

Datum Romae, ex Sacra Poenitentiaria Apostolica, die 8. Martii 1929.
S. Luzio, Regens. L.†S. *A. Anelli*, Substitutus.

1311
1929

Emi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authentice interpretandos, propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

Responsa ad proposita dubia.

I. De sacris benedictionibus. D. An verba *ritibus ab Ecclesia praescriptis*, de quibus in canone 349 §. I. n. 1, ita intelligenda sint ut Episcopi in sacris benedictionibus prohibeantur solo crucis signo uti, quum peculiaris formula in libris liturgicis non praescribitur. R. *Negative*.

II. De impedimento publicae honestatis. D. An vi canonis 1078 ex solo actu, ut aiunt, civili inter eos, de quibus in canone, 1099 §. 1, independenter a cohabitatione oriatur impedimentum publicae honestatis. R. *Negative*.

III. De dispensatione ab abstinentia et ieiunio. D. An *magnus populi concursus*, de quo in canone 1245 § 2, habeatur etiam per extraordinarium concursum fidelium unius tantum paroeciae ad festum in ecclesia celebrandum. R. *Affirmative*.

IV. De positionibus seu articulis argumentorum. D. An secundum canonem 1761 § 1 servari possit praxis, vi cuius, iudex cum altera parte communicare solet positiones seu articulos argumentorum, super quibus testes sunt examinandi, ut interrogatorium conficiat exhibeatque iudici. R. *Affirmative*, remoto tamen subornationis periculo.

V. De iure accusandi matrimonium. D. Utrum vox *impedimenti* canonis 1971. §. 1. n 1. intelligenda sit tantum de impedimentis proprie dictis (cann. 1067—1080.), an etiam de impedimentis improprie dictis matrimonium dirimentibus (cann. 1081—1103.). R. *Negative ad primam partem, affirmative ad secundam*.

Datum Romae, die 12. mensis Martii anno 1929. *P. Card. Gasparri*, Praeses. L. † S. *Joseph Bruno*, Secretarius.

1312
1929

Pontificia Commissio Pro Russia. Notandum.

In decreto relato pag. 28. lin. 8. in circ. V. ex a. c. pro eo quod est „ut singulos casus huic Pont. Commissioni, etc." legatur: „ut, quotiescumque de clericis agatur, sive sacerdotes sint solummodo diaconi, singulos casus huic Pontificiae Commissioni", etc.

1313
1929

SS. Pontifex pro stipe Petriana gratias agit.

Litteras Eminentissimi Cardinalis Secretarii Status, quibus Augustissimus Pontifex noster, Pius Papa XI. pro oblata cleri populique fidelis Dioecesis nostrae stipe Petriana grates reddi iussit, hic in extenso publico.

„Segreteria Di Stato Di Sua Santita. No. 78582. Dal Vaticano, die 27. Martii 1929. Illme ac Revme Domine, Ad levandas Apostolicae Sedis necessitates, in dies ingravescentes, dioecesis tua, te quidem instante, Petrinam stipem (P. 3.500) per Apostolicum Nuntium Sanctitati Suae nuper misit. Iucundum communi Patri id evenit, utpote Qui in ea re novam et egregiam caritatis significationem agnoverit. Itaque debitas grates iis omnibus agens qui stipem contulerunt vel collegerunt, in primisque Amplitudini Tuae, Augustus Pontifex lectissima quaeque a Deo vobis precatur. Quorum munerum auspicem et benevolentiae Suae testem, tibi cunctoque clero ac populo Apostolicam Benedictionem peramenter in Domino largitur. Hac dum tibi refero, sensus existimationis maximae erga te meae profiteor, quibus sum et permanere gaudeo Amplitudinis Tuae Addict. P. Card. Gasparri."

1314
1929

Ordinatio.

Die 7. Aprilis i. e. Dominica in Albis ad S. Diaconatus Ordinem Deo adiuvante promovimus *Carolum Báter, Alexandrum Bor, Ottocarum Curilović*,

Desiderium Cséry, Ludovicum Erdélyi, Vendelinum Kanizsai et Adalbertum Plichta. Ad S. Subdiaconatus Ordinem promotus est *Paulus Benkő.* Prima tonsura initiati sunt tres alumni.

1315
1929

Ecclesiam *Nagyvejke-ensem*, cum a fidelibus pio zelo susceptae obligationi quoad congruam pastoris animarum provisionem item sustentationem aedium ecclesiasticarum inde ab a. 1861. accurate satisfactum esset, praefataque Ecclesia una cum beneficio adnexo necessariis omnibus sufficienter instructa esset, in parochialem, ipsam vero Communitatem in parochiam elevavimus, eidemque *Antonium Faust*, adusque ibidem administratorem primum parochum praefecimus. Curatia Nagyvejke in parochiam elevatur.

1316
1929

Franciscus Sebestyén cooperator in Ozora nominatus est vicarius in spiritualibus et materialibus in Szentlőrinc. Personalia.

Cooperatores translati sunt: *Josephus Fürész* e Bakóca ad Kurd, *Georgius Nagy* e Szigetvár ad int. ad Ozora, *Franciscus Náray* e Kurd ad Bakóca, *Ernestus Ollop* e Szentlőrinc ad Pécsbányatelep, *Antonius Reil* e Majs ad Püspöklak, *Josephus Wolf* e Püspöklak ad Majs.

1317
1929

A folyó évben kiosztott szent olajok plébániánkint 1 P 50 f-be kerülnek. Ez az összeg a plébániatemplomok pénztárainak terhére — f. é. IV. körleveli rendelkezésem 17. pontjának értelmében — a tavaszi koronán a kerületi esperesek utján küldendő be. Szent olajok ára.

1318
1929

A papi missziós egyesület, „Unio Cleri" III. évkönyvét egyházmegyém minden papja részére a kerületi esperesek utján a napokban szétküldetem. A magyarországi kat. missziós tanács minden egyes példányhoz csekklapot mellékelt és a nyomdaköltségek fedezésére tetszes szerint való hozzájárulást kér a tagoktól. A kérelmet tiszt. papjaim jóindulatába ajánlom. Az Unio Cleri III. évkönyve.

1319
1929

Jelen körlevelem minden példányához csatolom a pécsi Sz. Mór kollégium igazgatóságának a kollégiumot ismertető és a kollégium berendezésére és benépesítésére vonatkozó felhivását. Ezt az új katolikus intézményt a legmelegebben ajánlom tiszt papságom és kedves hiveim jóakaratú erkölcsi és anyagi támogatásába. A pécsi Szent Mór Kollegium.

1320
1929

Irodalmi művek, folyóiratok ajánlása.

1. Mind a ker. sajtó, mind a magyar olvasóközönség nagy rokonszenvvel fogadta *P. Zborovszky Ferenc, S. J.*, a pécsi Pius alapitványi gimnázium tanárának *„A keresztény család biologiai és etikai megvilágitásban“* c. legujabb müvét. A 190 oldalas munka az élettani, orvostudományi és örökléstani tudományok, s egyben a vallás és erkölcs igazságainak fényével világitja meg a keresztény család kérdéseit akként, hogy még a legkényesebb problémák taglalásánál is megőrzi a finom és tapintatos formát. A mü ára példányonkint 2 P 50 f A tiszta nyereséget az épülő Jézus Szive templom épitési költségeire forditja a kiadó, a pécsi Pius-Kollégium.

2. Kedves gondolat szolgálatában áll *Kovács János*, székesfehérvári hittanár, Sz Imre konviktusi igazgató „Közös miseájtatosság“ c. füzete. A középiskolai ifjuságot bevezeti a szentmise liturgiájába s ezáltal aktivtudatossá teszi a szentmise hallgatását. Ára tömeges rendelésnél portómentes szállitással 35 f, egyes példány ára 50 f. Megrendelhető Debrecenyi István könyvnyomdájában Székesfehérvárott, vagy a szerzőnél.

3. Az Egri Népkönyvtár 3 új füzettel gyarapodott. Az *Ismerkedés az új vallásokkal* a szekták életéről ad népies felvilágositást. A *Mikor csak a szivek találkoznak* pályadíjjal jutalmazott elbeszélés a vegyes házasság tragédiáját mutatja be egy falusi család életében Végül a *Legsötétebb átok* cimü az egyke káros következményeit rajzolja meg népies elbeszélés alakjában.

A lelkipásztor munkáját rendkivül megkönnyitik ezek a kitűnően megszerkesztett, aktuális tárgyú és tetszetős kiállitású, példányonkint 20 f-be kerülő füzetek Megrendelhetők Egerben az érseki lyceumi nyomdában.

4. *„Munkásifjú“* cimmel már harmadik éve egy tanonclap jelenik meg Pécsett kéthetenkint 20—24 oldal terjedelemben, csinos kiállitásban. Célja a magyar kereskedő és iparos ifjuságot keresztény és nemzeti alapon közös gondolkodásra hozni és őket a szociáldemokraták nemzetbontó törekvése ellen idejében felvértezni. Mivel nemes célját tekintve kivánatos, hogy ez a lap minél több tanonckézbe jusson, minél több tévedést eloszlasson és minél több fiúban a jó és nemes élet után érdeklődést ébresszen, azért ezt a lapot az iparosiskolában működő, vagy a leventékkel foglalkozó tiszt. papjaimnak szives figyelmébe ajánlom. Szerk. és kiadóhiv.: Tettye-u 12. — Ára évi 4·80 P.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 30. Aprilis, a. 1929.

1321
1929

Átdolgozott plébániai nyomtatványok, ürlapok.

A koronai jegyzőkönyvek ismételten szükségesnek és kivánatosnak minősitették *a plébániai hivatalos nyomtatványok, anyakönyvi és egyéb ürlapok* megfelelő átdolgozását. A pécsi kerület papsága vállalkozott az ezzel járó munkára. A sok gyakorlati ujitással készült nyomtatványok és ürlapok a Dunántúl Nyomdánál már kaphatók.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

Dunántúl Egyetemi Nyomdája. Pécsett

1929.

VII.

1921
1929

PIUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI AD PERPETUAM REI MEMORIAM. — Divini cultus sanctitatem tuendi cum Ecclesia a Conditore Christo munus acceperit, eiusdem est profecto, salva quidem Sacrificii et sacramentorum substantia, ea praecipere — caerimonias nempe, ritus, formulas, preces, cantum — quibus ministerium illud augustum et publicum optime regatur, cuius peculiare nomen est *Liturgia*, quasi actio sacra praecellenter. Atque res utique sacra est liturgia; per eam enim ad Deum evehimur ipsique coniungimur, fidem nostram testamur nosque gravissimo ei obligamur officio ob accepta beneficia et auxilia, quibus perpetuo indigemus. Hinc intima quaedam necessitudo inter dogma et liturgiam sacram, itemque inter cultum christianum et populi sanctificationem. Quapropter Caelestinus I. fidei canonem expressum esse censebat in venerandis liturgiae formulis; ait enim: „*legem credendi lex statuat supplicandi. Cum enim Sanctarum plebium praesules mandata sibimet legatione fungantur, apud divinam clementiam humani generis agunt causam, et tota secum Ecclesia congemiscente postulant et precantur.*[1]

Constitutio apost. de liturgia deque cantu Gregor. et musica s. provehendis.

Quae communes supplicationes primum opus Dei, deinde *officium divinum* appellatae, quasi debitum cotidie Deo solvendum, noctu dieque olim fiebant, magna quidem christianorum frequentia. Ac mirum quantum iam inde ab ipsa antiquitate temporum ingenuae illae cantilenae, quae sacras preces actionemque liturgicam exornabant, ad fovendam in populo pietatem contulerunt. Namque in veteribus praesertim basilicis, ubi episcopus, clerus populusque divinas laudes alterne concinebant, non parum liturgici cantus eo valuere ut plurimi ex barbaris ad christianum civilemque cultum, historia teste, adducerentur. In templis catholicae rei oppugnatores altius sanctorum communionis dogma didicerunt; quamobrem Valens imperator, arianus, prae divini mysterii maiestate, a S. Basilio peracti, stupore quodam insolito correptus, animo deficiebat; ac Mediolani S. Ambrosius ab haereticis arguebatur se turbas liturgicis cantibus fascinare, quibus quidem perculsus Augustinus consilium cepit Christi fidem amplectendi. In ecclesiis deinde, ubi ex tota fere civitate chorus ingens fiebat, opifices, aedium fabri, pictores, sculptores, litterarum ipsi studiosi, per liturgiam ea theologicarum rerum cognitione imbuebantur, quae hodie ex illius aetatis mediae monumentis tantopere elucet.

Ex his intelligitur cur Romani Pontifices tantam adhibuerint sollicitudinem in liturgia tutanda et custodienda; et quemadmodum tam multa erat

[1] Epist. ad episcopos Galliarum, Patrol. Lat., L, 535.

eis cura in dogmate aptis verbis exprimendo, ita liturgiae sacrae leges ordinare, tueri et ab omni adulteratione praeservare studuerint. Itemque patet cur Sancti Patres liturgiam sacram (seu *supplicandi legem)* verbis scriptisque commentati sint; et Tridentinum Concilium voluerit eam esse christiano populo exponendam et explicandam.

Quod vero ad nostra haec tempora attinet, Pius X., abhinc annos XXV., in praescriptionibus illis *Motu Proprio* promulgandis, quae ad cantum gregorianum et musicam sacram pertinent, hoc in primis sibi proposuit ut scilicet christianum spiritum in populis excitaret et aleret, ea sapienter removendo quae templi sanctitudinem maiestatemque dedecerent. Etenim ob eam causam ad aedes sacras fideles conveniunt ut pietatem inde, tamquam ex praecipuo fonte, hauriant, veneranda Ecclesiae mysteria ac publicas sollemnesque preces actuose participando. Permagni igitur interest quidquid est liturgiae ornementum normis quibusdam praeceptisque Ecclesiae contineri, ut artes reapse, velut par est, quasi ancillae nobilissimae divino cultui inserviant; quod quidem nedum in detrimentum, in maiorem potius dignitatem splendoremque ipsarum artium quae in sacris locis adhibentur certe cedet. Idque mirum sane in modum in musica sacra effectum est: ubicumque enim praescriptiones illae diligenter sunt in usum deductae, ibidem cum lectissimae artis venustates reviviscere, tum religiosi spiritus late florere coeperunt; propterea quod populus christianus, liturgico sensu altius imbutus, et eucharisticum ritum et psalmodiam sacram et supplicationes publicas participare impensius consuevit. Quod Nos quidem ipsi tum iucunde experti sumus, cum primo Pontificatus Nostri anno, ingens clericorum chorus ex omni natione liturgiam sollemnem, quam in Vaticana Basilica celebravimus, gregoriano cantu nobilitavit.

Iam vero dolendum hic est quibusdam in locis eas leges sapientissimas plene non fuisse in usum deductas; ideoque optatos fructus inde perceptos non esse. Namque probe novimus vel dictitasse aliquos se eis legibus non teneri quae tam sollemniter edictae fuerant; vel nonnulos, primum quidem iisdem paruisse, sed pedetentim ei musicae generi indulsisse quod est omnino a templis arcendum: vel denique alicubi, cum praesertim saecularia sollemnia in memoriam celebrarentur musicorum illustrium, causam inde quesitam esse quaedam opera in templo exsequendi quae, quamvis praeclara, cum sacri loci et liturgiae sanctitati non congruerent, in ecclesiis nequaquam erant adhibenda.

At tamen, quo clerus populusque eis legibus et praescriptionibus, quae sancte, inviolateque in Ecclesia universa servandae sunt, religiosius pareat, nonnulla heic adiicere placet, quae nempe hoc XXV annorum spatio experiendo didicimus. Idque eo libentius Nos facimus quod hoc anno non solum musicae sacrae restaurationis, quam diximus, recordatio, sed etiam memoria monachi illius Guidonis Arretini celebrata est; qui, cum circiter abhinc annos nongentos, Romani Pontificis iussu, in Urbem venisset, ingeniosum illud suum inventum protulit, quo liturgici cantus, iam inde ab antiquitate traditi, et facilius evulgarentur, et, ad Ecclesiae artisque ipsius utilitatem ac decus, integre servarentur in posterum. In Lateranis aedibus,

ubi antea S. Gregorius Magnus, monodiae sacrae thesauro — hereditate quidem monumentoque Patrum — collecto, digesto et aucto, *Scholam* illam percelebrem, ad veram liturgicorum cantuum interpretationem perpetuandam, tam sapienter constituerat, Guido monachus experimentum egit mirifici sui inventi, coram romano clero ipsoque Pontifice Maximo; qui, rem eximie probando meritaque laude prosequendo, hoc effecit ut eadem innovatio longe lateque paulatim propagaretur, atque omne musicae artis genus magnum inde caperet incrementum.

Omnibus igitur Episcopis atque Ordinariis, quibus quidem, cum sint liturgiae custodes, de sacris artibus in ecclesiis cura esse debet, nonnulla hic Nos commendare volumus, quasi optatis respondentes, quae ex tot musicis congressionibus, praecipueque ex recentiore conventu, Romae habito, Nobis significarunt non pauci sacri Pastores ac studiosissimi rei huius praecones, quos omnes merita hic laude honestamus; eademque, ut infra, efficacioribus viis rationibusque propositis, ad effectum deduci iubemus.

I. *Quicumque sacerdotio initiari cupiunt,* non modo in Seminariis sed etiam in religiosorum domibus, iam inde a prima aetate *cantu gregoriano et musica sacra imbuantur;* propterea quod facilius tum ea perdiscunt, quae ad modulationes sonosque pertinent; et vocis vitia, si fortasse habeant, eradicare vel saltem corrigere queunt, quibus quidem postea, adultiores aetate, mederi prorsus non possent. Ab ipsis primordiorum scholis institutio cantus et musicae incipienda est, ac deinde in gymnasio et lycaeo continuanda; ita enim qui sacros ordines suscepturi sunt, cum iam cantus periti sensim sine sensu facti sint, in theologicorum studiorum curriculo, sine ullo quidem labore ac difficultate, altiore illa disciplina institui poterunt quam verissime *aestheticam* dixeris monodiae gregorianae ac musicae artis, polyphoniae atque organi, quamque clerum pernoscere omnino decet.

II. *Esto* igitur in Seminiariis ceterisque studiorum domiciliis, utrique clero recte conformando, brevis quidem sed *frequens* ac paene cotidiana cantus *gregoriani et musicae sacrae lectio vel exercitatio;* quae si liturgico spiritu peragatur, solatium potius quam onus, post severiorum disciplinarum studium, alumnorum animis afferet. Auctior ita pleniorque utriusque cleri in liturgica musica institutio id certe efficiet ut ad dignitatem priscam splendoremque *chorale officium* restituatur, quod pars est divini cultus praecipua; itemque ut *scholae* et *capellae musicorum,* quas vocant, ad veterem gloriam revocentur.

III. Quicumque in *basilicis aedibusque cathedralibus, collegiatis* et *conventualibus religiosorum* cultum moderantur et exercent, iidem totis viribus contendant ut rite, id est ad Ecclesiae praescripta, *chorale officium* instauretur; neque id solum quod ad commune praeceptum spectat divini officii peragendi *digne* semper, *attente* ac *devote,* sed etiam quantum ad canendi artem attinet; in psallendo enim, et iusta tonorum ratio curanda est una cum mediis suis numeris clausulisque ad sonum exquisitis, et congruens ad asteriscum mora, et plena denique concordia illa in psalmodicis versiculis hymnorumque strophis conclamandis. Quae si egregie efficiantur, omnes rite psallentes, cum suorum animorum in adorando Deo unitatem mirifice

ostendant, tum, in moderata duarum chori partium vice, sempiternam illam Seraphim laudem, qui clamabant alter ad alterum: „*Sanctus, Sanctus, Sanctus*" aemulari videntur.

IV. Ne quis autem in posterum faciles excusationes praetexat ut ab officio Ecclesiae legibus parendi liberatum se existimet, ordines canonicorum omnes ac religiosae eaedem communitates de his rebus in statis coetibus agant; et quemadmodum olim cantor erat seu rector chori, ita in posterum in canonicorum et religiosorum choris *aliquis eligatur peritus,* qui cum liturgiae *cantusque choralis normas in usum deducendas curet,* tum singulorum vel chori universi vitia emendet. Quo in genere praetereundum non est, ex veteri constantique Ecclesiae disciplina atque ex ipsis capitularibus constitutionibus quae adhunc vigent, quotquot ad chorale officium tenentur, eos omnes saltem cantum gregorianum rite pernoscere oportere. Cantus vero gregorianus, in ecclesiis omnibus cuiusvis ordinis adhibendus, is est qui ad veterum codicum fidem restitutus, ab Ecclesia in editione authentica, vaticanis typis, iam propositus est.

V. *Capellas* etiam *musicorum* iis omnibus ad quos spectat commendatas hic volumus, utpote quae, decursu temporum, in antiquarum scholarum locum suffectae, eo pacto in basilicis maioribusque templis constitutae sint ut polyphonicam praecipue musicam ibidem efficerent. Quam quidem ad rem, merito *polyphonia sacra post gregorianum cantum altero loco haberi solet:* ideoque vehementer Nos cupimus ut capellae huiusmodi, quemadmodum a saeculo XIV ad saeculum XVI floruerunt, ita hodie illic maxime renoventur ac revirescant ubi divini cultus frequentia et amplitudo maiorem cantorum numerum exquisitioremque eorum delectum postulant.

VI. *Scholae puerorum,* non modo apud maiora templa et cathedrales, sed etiam penes minores et paroeciales aedes excitentur; pueri autem a *capellarum* magistris ad recte canendum instituantur ut ipsorum voces, iuxta veterem Ecclesiae morem, virorum choris sese adiungant, maxime cum in polyphonica musica, ut olim, adhibendae sint pro suprema voce, quae cantus appellari consuevit. Ex eorum numero, saeculo praesertim XVI, polyphoniae auctores peritissimi, uti est compertum, prodiere, quos inter omnium facile princeps Ioannes ille Petrus Aloisius Praenestinus.

VII. Quoniam vero didicimus tentari alicubi ut quoddam musicae genus resumatur, sacrorum officiorum perfunctioni haud omnino congruens, praesertim ob immoderatiorem instrumentorum usum, Nos quidem hic profitemur cantum cum symphonia coniunctum nullo modo ab Ecclesia tamquam perfectiorem musicae formam rebusque sacris aptiorem haberi; etenim *magis* quam instrumenta, *vocem* ipsam in sacris aedibus *resonare decet:* vocem nempe cleri, cantorum, populi. Neque est autem putandum incremento musicae artis Ecclesiam obsistere, quod instrumento cuilibet humanam vocem anteponat; siquidem nullum instrumentum, quamvis eximium atque perfectum, in exprimendis animi sensibus humanam vocem superare potest, tum maxime cum ipse animus ea utitur ut preces et laudes ad omnipotentem Deum extollat.

VIII. Est quidem Ecclesiae proprium musicum instrumentum a maioribus traditum, *organum,* ut aiunt; quod, ob miram quandam granditatem

maiestatemque, dignum habitum est ut cum liturgicis ritibus coniungeretur, sive cantum comitando, sive, silente choro, ad praescripta, harmonias suavissimas eliciendo. At vero in hoc etiam illa *vitanda est sacri et profani permixtio,* quae causa cum fabrorum qui organa conficiunt, tum modulatorum quorundam qui novissimae musicae portentis indulgent, huc demum evaderet ut de ipso ad quem destinatur fine mirificum hoc instrumentum deflecteret. Equidem ad liturgiae normas Nosmet ipsi optamus ut quaecumque ad organum spectant nova semper incrementa capiant; sed temperare Nobis non possumus quin conqueramur quod, uti olim aliis musicae formis quas merito Ecclesia prohibuit, ita hodie novissimis sane formis tentetur ut in templum profani spiritus invehantur; quas quidem formas, si gliscere inciperent, facere non posset Ecclesia quin omnino damnaret. Personent in templis ii tantum organi concentus qui maiestatem loci referant ac rituum sanctitudinem redoleant; hoc enim pacto ars tum fabrorum in construendis organis, tum musicorum in eisdem adhibendis, revirescet ad liturgiae sacrae efficax adiumentum.

IX. Quo autem actuosius fideles divinum cultum participent, *cantus gregorianus,* in iis quae ad populum spectant, *in usum populi restituatur.* Ac revera pernecesse est ut fideles, non tamquam extranei vel muti spectatores, sed penitus liturgiae pulchritudine affecti, sic caerimoniis sacris intersint — tum etiam cum pompae seu processiones, quas vocant, instructo cleri ac sodalitatum agmine, aguntur — ut vocem suam sacerdotis vel scholae vocibus, ad praescriptas normas, alternent; quod si auspicato contingat, iam non illud eveniet ut populus aut nequaquam, aut levi quodam demissoque murmure communibus precibus, liturgica vulgarive lingua propositis, vix respondeat.

X. In hoc utriusque cleri industria desudet, praeeuntibus quidem Episcopis et locorum Ordinariis, ut, per se vel per alios rei peritos, liturgicam musicamque *populi institutionem curent,* utpote cum doctrina christiana coniunctam. Quod quidem facilius efficietur scholas praecipue, pia sodalicia ceterasque consociationes liturgicis cantibus instruendo; religiosorum autem, sororum ac piarum feminarum communitates alacres sint ad hunc finem assequendum in variis institutis quae sibi ad educandum et erudiendum concredita sunt. Itemque valde ad hanc rem valituras esse confidimus eas societates quae in nonnullis regionibus, ecclesiasticis auctoritatibus obsequentes, musicam sacram ad Ecclesiae leges restaurare contendunt.

XI. Ad haec omnia, quae sperantur, adipiscenda peritis magistris iisdemque frequentissimis omnino opus est. Quo in genere, Scholis et Institutis illis, passim per catholicum orbem conditis, debitas laudes tribuimus; siquidem disciplinas huiusmodi diligenter docendo, praeceptores optimos idoneosque effingunt. Sed maxime memorare hoc loco ac dilaudare placet *Pontificiam Scholam musicae sacrae altius tradendae,* quae inde ab anno MCMX in Urbe a Pio X constituta est. Hanc Scholam, quam deinde proximus decessor Noster Benedictus XV studiose provexit novaque sede donavit, Nos quoque peculiari quodam favore prosequimur, tamquam pretiosa Nobis hereditate a duobus Pontificibus relictam, eandemque idcirco Ordinariis omnibus magnopere commendatum volumus.

Equidem probe novimus ea omnia, quae supra mandavimus, quantum studii postulant ac laboris. At vero quis ignorat quam multa opera quamque magno artificio confecta, nullis devicti difficultatibus, maiores nostri posteritati tradiderint, utpote qui pietatis studio ac liturgiae spiritu imbuti essent? Neque id mirum: quid-quid enim ab ipsa, quam Ecclesia vivit, interiore vita proficiscitur, mundi huius perfectissima quaeque transcedit. Difficultates coepti huius sanctissimi animos Ecclesiae Antistitum excitent atque erigant nedum infringant; qui voluntati Nostrae concorditer omnes constanterque obsequentes, operam navabunt Summo Episcopo episcopali suo munere dignissimam.

Haec edicimus, declaramus, sancimus, decernentes Apostolicam hanc Constitutionem firmam, validam et efficacem semper esse ac fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri atque obtinere, contrariis quibusvis non obstantibus. Nulli igitur hominum liceat hanc Constitutionem a Nobis promulgatam infringere vel eidem temerario ausu, contraire.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, in quinquagesimo sacerdotii Nostri natali, die XX mensis Decembris anno MCMXXVIII, Pontificatus Nostri septimo. *Fr. Andreas* Card. *Frühwirth*, Cancellarius S. R. E. *Camillus* Card. *Laurenti*, S. R. C. Pro Praefectus. Iosephus Wilpert, decanus Coll. Proton. Apostolicorum. Dominicus Spolverini, Protonotarius apostolicus. (L. † P.)

1922
1929

Ordo Visitationis Can. et S. Confirmationis.

Tempore proximo autumnali duos districtus Dioecesis Meae visitare et in parochiis eorum sacramentum S. Confirmationis sequenti ordine distribuere Deo adiuvante intendo:

die	8. Sept.	in	Himesháza,	die	16. Sept.	in	Babarc,
	9. „	„	Szebény,		17. „	„	Lánycsók,
	10. „	„	Palotabozsok,		18. „	„	Nagynyárád,
	11. „	„	Véménd,		19. „	„	Majs,
	12. „	„	Feked,		20. „	„	Mohács-külv.
	13. „	„	Rácmecske,		21. „	„	Mohács-belv.
	14. „	„	Püspöklak,		22. „	„	Bár,
	15. „	„	Máriakéménd,		23. „	„	Dunaszekcső,

die 24. Sept. in Somberek.

1923
1929

Felvétel a papnevelő intézetbe.

Felkérem tiszt. papságomat, hogy értesítsék a papi pályára hivatást érző ifjakat, hogy a pécsi papnevelő intézetben a szokásos felvételi vizsgálat f. é. junius 30-án és julius 1-én fog megtartatni.

A legalább négy gimnáziumi osztályt végzett pályázók a felvételre keresztlevelükkel, utolsó évvégi bizonyítványukkal, az illetékes plébánostól és hittanártól kiállitott erkölcsi bizonyítvánnyal f. évi junius hó 30-án a

délelőtti órákban jelentkezzenek a papnevelőintézet aligazgatójánál, aki őket a szükséges utasításokkal el fogja látni. Az orvosi vizsgálatot az intézeti orvos teljesíti. A felvételi vizsgálat julius hó 1-én d. e. 10 órakor fog megejtetni. Megfelelő bizonyítvány és orvosi vélemény mellett a német és horvát nyelvet is beszélők előnyben részesülnek.

Akik a felvételi vizsgálat ideje alatt ingyenes szállást és ellátást igényelnek, jelentsék be jövetelüket a papnevelőintézet aligazgatójánál.

1924
1929

Az egyházközségi szervezetek kötelező megalakítása.

A nm. püspöki kar legutóbbi értekezletén az egyházi érdekek hathatósabb képviseletének, valamint a mindinkább fokozódó templomi, iskolai és katolikus jótékonysági szükségleteknek biztosítása érdekében kimondotta, hogy az egyházközségi szervezet minden plébánián megalakítandó. Ennek a határozatnak alapján jelen soraimmal elrendelem, hogy egyházmegyém tiszt. lelkipásztorai az egyházközségi szervezetet mindenütt, ahol szervezett hitközség még nincs, az országos érvényü — a magyar püspöki kar és a magyar vallás- és közoktatásügyi kormány által közösen megállapított — egyházközségi szabályzat (nyomtatásban az esztergomi Buzárovics Gusztávcégnél példányonkint 60 f-ért kapható) szerint mielőbb megalakítsák.

E célból a szervezet megfelelő ismertetése után tartassanak a hivekkel alakuló közgyülések, amelyek a helyi különleges viszonyok figyelembevételével megállapított szervezeti szabályzatot elfogadják és minden társadalmi osztály képviseltetéséről gondoskodva a legérdemesebb és legbuzgóbb hívek köréből az egyháztanácsot megválasztják. Az erről szóló jegyzőkönyvek kettő és a szervezeti szabályzatok három eredeti példánya jóváhagyás végett az egyházmegyei hatósághoz terjesztendő fel.

Az ekként megválasztott egyházközségi képviselőtestületek (tanácsok) az iskolai Rendszabályok 45. §-a értelmében az iskolaszékek teendőit is ellátják, de az iskolai közigazgatási ügyekben természetesen a Rendszabályok szerint járnak el.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az egyházközségi szervezet körültekintő és ügyes lelkipásztori vezetés mellett a plébánosnak hathatós segítsége szent hivatása teljesítésében, az egyháztanács tagjai az egyházi érdekeknek lelkes védői és a lelkipásztor szándékainak és terveinek készséges támogatói és előmozdítói. A szervezett és jól vezetett egyházközség a kat. közvéleménynek és e közvélemény kialakításának is természetes szócsöve és eszköze, melyen keresztül kivánságaink és előforduló panaszaink is nagyobb nyomatékkal jutnak kifejezésre. Azért szeretettel hívom fel tiszt. papságomat, hogy az egyházközségi szervezetet minél előbb és minél lelkesebb készséggel alakítsák meg és buzgalmukkal, találékonyságukkal Egyházunk és a lelkek ügyének érdekében működésébe vigyenek bele minél több, minél gyümölcsözőbb életet.

1925
1929

Az alapítványi hivatal mult évi jövedelemfölöslegének felhasználása.

Tudomásvétel céljából közlöm tiszt. papságommal, hogy az alapítványi hivatal mult évi zárszámadásainak felülvizsgálata után a jövedelemfölösleg gyanánt mutatkozó 12.083 P 65 f felhasználása tárgyában akként rendelkeztem, hogy ezen összeggel az alapítványi hivatal kezelésében levő, 20 P-n aluli összegre devalválódott alapok és alapítványok 20 P-re kiegészíttessenek.

Ezt a módot kívánom rendszeresíteni a lehetőséghez képest fokozatosan az alapítványi hivatal jövedelemfölöslegeinek segítségével mindaddig, amig az alapok és alapítványok oly helyzetbe nem jutnak, hogy eredeti rendeltetésüknek újból megfelelhetnek.

1926
1929

Papi cserkésztisztek öltözködése.

A nm. püspöki kar f. évi tavaszi értekezletén a cserkészet vezetésében résztvevő papoknak a cserkészformaruha viselését kizárólag kimondott cserkészfelvonulások alkalmával és cserkész-munka közben engedélyezi. Más ünnepélyes — akár egyházi, akár nemzeti jellegű — kivonulásnál a papi parancsnok reverendában köteles megjelenni. — A formaruha a következő: térden alul érő zárt térdnadrág lábszárvédővel, illetve hosszú harisnyával, a nadrág skót szabású és nem bricsesz; a vállponton distinkció gyanánt fekete bársony, vagy arany kereszt; a nyakkendőt összefogó bőr, illetve csontgyürűn ugyancsak kereszt, amely első tekintetre elárulja azt, hogy az illető parancsnok katolikus pap.

1927
1929

Uj officium és mise Jézus Sz. Szívéről.

Szentséges Atyánk mult évi május hó 8-án „*Miserentissimus Redemptor*“ kezdetü apostoli körlevelével Jézus Szentséges Szívének ünnepét duplex primae classis cum octava privilegiata tertii ordinis rangjára emelte. Az ennek megfelelően most megjelent és az egész nyolcadra szóló új officium és mise formuláját még az ünnep előtt a directoriumban szükséges változtatásokkal együtt megküldettem egyházmegyénk minden papjának. A miseformula fejében 1 P 10 f, az officiumért 1 P 60 küldendő be példányonkint f. évi julius hó 15-ig az egyházmegyei takarékpénztár befizetési lapján „Off Mis.“ jelzéssel.

A miseformulák ára természetesen az illető templomok pénztárait terheli.

1928
1929

Mons. Jorio, A „Quam singulari dekrétum magyarázata.

Mons. Domenico Jorio, a szentségek szent kongregációjának titkára magyarázatot irt a b. e. X. Pius pápa által az első áldozók kora tárgyában kiadott „Quam singulari“ kezdetü dekrétumhoz. Ennek magyar fordítását azzal csatolom jelen körlevelemhez egyházmegyénk minden papja részére,

hogy ezt az érdemes munkát tanulmányozzák és lelkipásztori tevékenységükben felhasználják.

1929
1929

Az egyházközségek szerzett jogait és híveink anyagi érdekeit is megvédendő, ezennel meghagyom tiszt. lelkészeimnek és általuk az iskolaszékeknek, hogy ott, ahol akár a Canonica Visitatio, akár pedig a kifejlődött gyakorlat alapján a róm. kat. elemi népiskola fenntartója a politikai község, az iskolafenntartási terheket az egyházközség terhére semmi körülmények között át ne vállalják és iskolai szükségletekre, akár építésről, tatarozásról, avagy rendes iskolai szükségletekről is van szó, iskolai adót ki ne vessenek, hanem a politikai község bevonásával elkészítendő és az egyházmegyei tanfelügyelőséghez jóváhagyásra beküldendő iskolai költségvetéseket jóváhagyásuk után megfelelő fedezés végett tegyék át az iskolafenntartó politikai községekhez. Az a körülmény ugyanis, hogy az iskolafenntartási költségek az 50 %-os községi pótadóból nem fedezhetők a 41.908/1927. VII. b. ü. o. szám alatt kelt vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendelet szerint nem mentheti fel a politikai községeket iskolafenntartási kötelezettségük alól. Abban a nem várt esetben, ha az iskolafenntartásra kötelezett valamelyik politikai község képviselőtestülete szabályszerűen hozott határozatában megtagadná az iskolafenntartási költségeknek a községi költségvetés keretében való biztosítását, az iskolaszék haladéktalanul forduljon a sérelmes határozat ellen fellebbezéssel a vármegyei közigazgatási bizottsághoz és kellően igazolva a politikai község iskolafenntartási kötelezettségét, kérje, hogy a politikai község határozatilag köteleztessék iskolafenntartási kötelezettségének a teljesítésére. Ennek a fellebbezésnek a másolatát, a közigazgatási bizottsághoz beterjesztett bizonyítékok másolatával együtt, haladéktalanul küldjék be a tiszt. plébános-iskolaigazgatók az egyh. tanfelügyelőséghez.

A községek iskolafenntartási kötelezettsége.

1930
1929

Közérdekü voltánál fogva közzéteszem, a m. kir. belügyminiszter úrnak adott esetből kifolyólag *kegyuraság által javadalmazott* s egyházi fegyelmi hatóság által *állásvesztésre itélt r. k. kántor* nyugdija ügyében hozott végháttározatát:

Belügymin. döntés állásvesztésre itélt kegyúri kántor nyugdija ügyében.

„Sz . . . . sz. kir. város törvényhatósági bizottsága a 629/1928. közgy. szám alatt hozott határozatával H. K. volt sz . . . . . i kántort nyugdíjigény megállapítása iránt előterjesztett kérelmével elutasította. A szab. kir. város közönségének ezt a határozatát H. K. felülvizsgálati kérelme, helyesebben fellebezése következtében felülvizsgálván indokainál fogva és azért is helyben hagyom, *mert a városi közigazgatási alkalmazottakra vonatkozó fegyelmi szabályok a hitfelekezeti jellegü alkalmazottakkal szemben érvénnyel nem bírnak* és mert nincs oly jogszabály, amelynek alapján a város a hitfele-

kezeti jellegű alkalmazott nyugdíjigényének megállapítására kötelezhető volna akkor, amikor az illetőt egyházi fegyelmi főhatósága jogérvényesen állásvesztésre itélte. Budapest, 1929. évi március hó 5-én. A miniszter rendeletéből *Janda* s. k. miniszteri o. tanácsos."

1931
1929

Irodalmi müvek, folyóiratok ajánlása.

1. A Pécsi Kat. Tudósító kiadásában a baptista szekta tanításának rövid népies cáfolata jelent meg „*Az evangélium és a baptisták*" címen *Döry László dr.* theol. tanár tollából. Tömeges terjesztésre nagyon alkalmas; ügyes összeállításánál fogva hathatós fegyver lesz az egyszerű nép kezében is a sokszor erőszakosan fellépő „új apostolok"-kal szemben. Egy füzet ára 20 fillér. Százon felüli megrendelésnél 20 % kedvezmény. Kapható a pécsszékesegyházi plébánián.

2. *Dr. Uhlyarik János*, Pestvármegye tb. főszolgabirója „*XI. Pius Pápa Szociális Politikája és Trianoni Magyarország*" cimen izlésesen kiállitott füzetben adta ki azt az előadást, amelyet a „Kalocsai Keresztény Társadalomtudományi Egyesület"-ben tartott. Dr. Uhlyarik annak az ifjabb magyar intelligenciának sarjadása, amely europai látószögből igaz katolikus felfogással, biztos kézzel nyul korunk szocialis kérdéseihez, életünk nagy trianoni válságához. Találóan mondja a füzet előszavában Dr. Vargha Damján egyetemi tanár, hogy Uhlyarik dr. értekezése bátor, nyilt nekiindulás azon az ideális uton, amelyen Diadalmas Világnézetükkel Ketteler és Prohászka püspökök jártak. A füzet thémáját fönt közölt cimen kivül az izléses külső boritólap cime is jelzi „Saját vérében megmosva tündöklő fehérben látom én Nagy-Magyarországot". Megrendelhető a szerzőnél vagy az Árpád Rt-nál Kalocsán. Ára 1 P 80 f.

3. A piliscsabai lazarista misszióház „*Szent Vince*" címen új, évnegyedes folyóiratot indított azzal a céllal, hogy az annyira sürgős szegényügy megoldását rendalapítójuk életének és műveinek ismertetésével előmozdítsák. Előfizetési ára egy évre 2 P.

4. *Szabó Polikárp* ferences atya, ki egyházzenei tanulmányait Wienben és Rómában végezte, *Organum S. Caeciliae* cimmel praeludiumos füzetet adott ki Milanoban és *Tu es Petrus* cimen négy szólamu orgonakiséretes vegyeskarra irt hatalmas erejü dicsőitő himnust Torinoban. Az Organum istentiszteleti célokat szolgáló elő- és utójátékokat tartalmaz, s közepes nehézségü, a Tu es Petrushoz jó énekkar s ügyes orgonista kell. Kapható a Ferences Közlöny kiadóhivatalánál: Budapest, II. ker. Margit-körut 23. Az Organum ára 4 pengő, a Tu es Petrus-é 2 pengő.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 18. Junii, a. 1929.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

1929.

VIII.

2228
1929

Sanctus Joannes Bapt. Vianney, Presbyter Confessor, Caelestis Patronus Omnium Parochorum Seu Animarum Curatorum Urbis et Orbis Constituitur.

Pius PP. XI. Ad perpetuam rei memoriam. Anno Iubilari MDCCCCXXV Beato Ioanni Baptistae Vianney, Presbytero confessori, qui a Vico Ars, in quo est parochi munere functus, nuncupatur, Sanctorum honores tributi sunt; atque anno MDCCCCXXVIII cum eiusdem Officium Missaque adprobata fuerint, festum sancti parochi ipsius ritu duplici celebrandum ad universam Ecclesiam extensum est. Nunc autem ab Episcopo Bellicensi, cuius dioecesis intra fines exstat Ars vicus, nomine quoque aliorum fere quadringentorum ex variis et fere cunctis terrae regionibus Archiepiscoporum Episcoporumque, rogati sumus ut tamquam caelestem Patronum animorum curatoribus ubique terrarum degentibus Sanctum Joannem Baptistam Vianney concedere dignaremur. Nil enim magis opportunum videtur quam ita parochis omnibus exempla praebere ipsius sancti viri, quem in paroeciali munere obeundo insignem Ecclesia dilaudat. Etenim ex eiusdem sedulitate in animorum cura gerenda iam etiam Decessor Noster rec. mem. Pius Pp. X, anno MDCCCCV, Beatum Ioannem Baptistam Vianney illico post sollemnem eius Beatificationem constituit caelestem Patronum universis presbyteris, qui in Galliae dioecesibus parochi munus gererent. Id profecto attento seduloque studio Nos considerantes, precibus concedendum existimavimus tantorum Praesulum, qui, quinquagesimi anni ab inito Nostro sacerdotio occasionem nacti, vota faciunt impensa ut huiusmodi largitas spiritualis, quam a Nobis instanter efflagitant, Iubilaei Nostri cum memoria apud posteros coniungatur, eiusdemque ita peculiaris exstet recordatio. Conlatis propterea consiliis cum Camillo Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinali Laurenti, Diacono Sanctae Mariae Scalaris, Sacrae Rituum Congregationis Praefecto, motu proprio atque ex certa scientia ac matura deliberatione Nostris, deque apostolicae Nostrae potestatis plenitudine, praesentium Litterarum tenore Sanctum Joannem Baptistam Vianney Confessorem, qui insignis et apostolicus vir ac parochus oppiduli Ars nuncupati fuit, caelestem Patronum omnium parochorum seu animarum curatorum totius Urbis et Orbis constituimus ac declaramus.

Haec ad spirituale parochorum bonum ubique terrarum provehendum concedentes, statuimus decernentes praesentes Litteras firmas validas atque efficaces iugiter exstare ac permanere, suosque plenos atque integros effectus sortiri et obtinere, illisque ad quos spectant sive spectare poterunt amplissime suffragari; sicque rite iudicandum esse ac definiendum, irritumque ex nunc et inane fieri, si quidquam secus super his, a quovis, auctoritate qualibet scienter sive ignoranter attentari contigerit. Non obstantibus contrariis quibuslibet.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris, die XXIII. m. Aprilis an. MDCCCCXXIX, Pontificatus Nostri Octavo. P. Card. Gasparri, a Secretis Status.

2229
1929

Conditiones a Sodalibus Pontificii Operis implendae ad lucrandum Iubilaeum extra ordinem pro anno 1929.

In Constitutione Apostolica *Auspicantibus nobis,* qua Sanctissimus Dominus Noster Pius divina Providentia Papa XI. Iubilaeum universale extra ordinem indixit ad totum annum 1929, sub capite I haec leguntur:

„4° Tandem aliquam eleemosynam pro sua quisque facultate et pietate, audito confessarii consilio, in aliquod opus pium elargiantur: praecipue Opus Propagationis et Praeservationis fidei commendamus."

Proposito dubio: utrum, ad lucrandum Iubilaeum, sodales Pontificii Operis a Propagatione Fidei contenti esse possint annua stipe inscriptionis, an, praeter stipem inscriptionis, elargiri debeant specialem eleemosynam a stipe inscriptionis distinctam:

Emus Card. Praefectus de Propaganda Fide, die 26 februarii 1929 rescripsit:

Ad primam partem: *Negative.*

Ad alteram partem: *Affirmative,* videlicet sodales Pontificii Operis a Propagatione Fidei, ad lucrandum Iubilaeum, praeter stipem inscriptionis, specialem eleemosynam elargiri debere.

Nullum praeterea dubium, quin in commate Constutionis Apostolicae, quod supra retulimus, *Opus a Propagatione Fidei* sit, pracise et determinate, ipsum Pontificium Opus, quod Motuproprio *Romanorum Pontificum* (3 maii 1922) Pius XI Lugduno Romam transtulit, ut „Pontificale fieret instrumentum stipibus fidelium ad usum Missionum universarum colligendis".

Ut vero christifideles omnes aliquomodo respondere possint novae huic liberalitati et praedilectioni Pii XI. erga Opus Suum „quod inter alia in commodum Missionum instituta primum locum obtinet" (Statuta Generalia Motuproprio *Romanorum Pontificum* adnexa) durante anno iubilari, quinquagesimo a suscepto sacerdotio Summi Pontificis feliciter regnantis,

Consilia Nationalia omnium zelum et amorem in Missiones excitent et praecipue dilatent, quoad fieri potuerit, Pontificium Opus a Propagatione Fidei illudque confirment. Romae die 26 Januarii 1929 *Aloisius Drago*, Secretarius Generalis.

2230
1929

Examina prosynodalia et neosacerdotum.

Statuto in litt. circul. sub nro 1652/1925. edito conformiter examina prosynodalia anno currenti diebus 10. et 11., examina vero neopresbyterorum diebus 12. et 13. Septembris in aedibus Seminarii iuxta ordinem praescriptum servabuntur. Omnes igitur ad examina dicta obligatos hisce provoco, ut semet Officio dioecesano tempestive insinuent adnotando, an ex materia integra, an vero ex parte, prout sub nro 4652/1909. in litt. circ. concessum est, examen prosynodale subire velint.

2231
1929

Concursus pro curatia Decs.

Pro beneficio curatiali *Decs* liberae collationis episcopalis ob translationem pastoris vacante concursum usque 31. diem Augusti a. c. duraturum praesentibus indico. Sacerdotes dioecesani, in examine prosynodali approbati, dictum beneficium assequi cupientes velint suos recursus usque praefatum terminum mihi submittere.

2232
1929

Ordinatio.

Die 16. Junii a. c. *Paulum Benkő* et *Aemilium Bucz* subdiaconos ad S. Diaconatus Ordinem promovimus in capella nostra residentiali.

Die 23. Junii a. c. in Cathedrali Ecclesia Nostra Quinque-Ecclesiensi per impositionem manuum mearum ad sacrum Presbyteratus ordinem promoti sunt sequentes Diaconi Dioecesani: *Carolus Báter, Paulus Benkő, Alexander Bor, Ottocarus Curilović, Desiderius Cséry, Ludovicus Erdélyi, Georgius Jung, Vendelinus Kanizsay, Adalbertus Plichta.*

2233
1929

Novi alumni Seminarii.

In concursu die 1. Julii a. c. habito sequentes admissi sunt in Seminarium Nostrum alumni: *Joannes Gyalokai, Josephus Koncsik, Stephanus Lukács, Adalbertus Nagy, Colomannus Sárán*, pro I. a. theol., *Paulus Kosztolányi*, pro III. a. theol.

pro VII. cl. gymn.: *Ludovicus Reisz*; pro VI. cl. gymn.: *Franciscus Nagy*; pro V. cl.: *Joannes Bárka, Colomannus Csordás, Ladislaus Gutjár, Joannes Horváth, Gulielmus Mayer, Josephus Tóth, Josephus Wéber, Petrus Wéber.*

2234
1929

Personalia.

Erga preces proprias a munere vicearchidiaconi relevatus est *Joannes Jozgits dr.* parochus Bonyhádensis. prael. S. S., praep. tit. et *Paulus Sebő* parochus Cikóensis vicearchidiaconus, *Franciscus Kemény* parochus in Kakasd autem notarius distr. Bonyhádensis facti sunt.

Ignatius Szánthó parochus in Harc ob infirmiorem valetudinem cum consensu Capituli Nostri Cathedralis inter sacerdotes pensionatos ad interim susceptus est.

Franciscus Fehérváry curatus in Decs nominatus est administrator in Tengőd.

Stephanus Németh cooperator in Dombóvár administrator ad int. in Decs, *Ladislaus Hegedüs* cooperator in Szabadszentkirály administrator in Harc facti sunt.

Ad interim in Dioecesim Nostram recepti et in munere cooperatoris missi sunt: *Franciscus Rákossy* in Rácpetre, *Emericus Sinka* in Nagykónyi.

Cooperatores translati sunt: *Josephus Bencze* e parochia Szászvár ad Kajdacs, *Gulielmus Gyenis* e Hőgyész ad Dunaszekcső, *Josephus Kitlinger* e Dunaszekcső ad Szabadszentkirály, *Georgius Nagy* ex Ozora ad Szigetvár, *Alexander Nádasi* e Kajdacs ad Szászvár, *Franciscus Németh* e Felsőireg ad Dombóvár.

Neomystae missi sunt: *Carolus Báter* in Hőgyész, *Paulus Benkő* in Magyarkeszi, *Alexander Bor* in Zomba, *Ottocarus Curilović* in Cikó, *Desiderius Cséry* in Felsőireg, *Ludovicus Erdélyi* in Olasz, *Georgius Jung* in Mucsi, *Vendelinus Kanizsay* in Felsőszentmárton, *Adalbertus Plichta* in Ozora.

2235
1929

XI. Pius Pápa egyházművészeti rendeletei.

Szentséges Atyánknak, XI. Pius Pápának az egyházművészet gondozása és kifejlesztése tárgyában az olasz egyházmegyék részére kiadott rendeleteit, melyeket a nm. püspöki kar a magyar egyházmegyékre is kötelezően elfogadott és előirt, tiszt. papságomnak tudomásvétel céljából magyar forditásban jelen körlevelemhez csatolva megküldöm.

2236
1929

A földbirtokrendezés pénzügyi megoldása.

Ez uton is felhívom az érdekelteknek figyelmét arra a kormányrendeletre, amely a földbirtokrendezés pénzügyi megoldása tárgyában a Budapesti Közlöny április hó 5-i számában 1300. szám alatt olvasható. A rendelet két fontos intézkedést tartalmaz: a megváltást szenvedők, akik megkapták az OFB. itéletet, kártalanításukat ez itéletben megszabott módon

kapják, a vételárat azonban a földhöz jutottak 52 év alatt tölesztheti. Ahol csak a haszonbért állapitotta meg az OFB, a megváltást szenvedett a haszonbér húszszorosát kapja megváltási ár fejében, de a földhözjutott ezt az árat is 52 év alatt törlesztheti.

2237
1929

A Katholikus Iskola 1928. november 1-én megjelent számában 2006/928. isk. sz. alatt felhivtam a főhatóságom alatt álló plébános iskolaszéki, illetve hitközségi elnököket, hogy a jegyzőkönyvekre a szabályszerü fellebbezési záradék rávezettessék s hogy a fellebbezési záradékot az elnök és jegyző köteles aláirásával hitelesíteni. E rendelkezésem ellenére ismételten érkeznek be oly jegyzőkönyvek, amelyek ugyan el vannak látva fellebbezési záradékkal, de szabálytalanul és hiányosan. Igy pl. a fellebbezési záradékban 4 napot tűznek ki fellebbezési határidő cimén, avagy az is megtörtént, hogy magában a határozati részben jelezték, hogy a határozat ellen azonnal kell a fellebbezést benyujtani, tekintettel az idő rövidségére. Olyan fellebbezési záradék, amely csak azt állapitja meg, hogy a templomban közhirré lett téve, szintén nem szabályos és csak későbbi bonyodalmaknak és zavaroknak lehet előidézője. Mindezen szabálytalan eljárások kiküszöbölése érdekében mindenekelőtt felhivom a plébános, iskolaszéki és hitközségi elnökök figyelmét a püspöki rendszabályok előirásaira, nevezetesen:

Iskolaszéki, avagy hitközségi jegyzőkönyvek fellebbezési záradéka.

a) annak I. rész, III. fej. 55. §-ára, amely kimondja, hogy az iskolaszéki tagválasztás ellen 8 napon belül,

b) a 70. §-ra, amely szerint az iskolaszék határozatai és a kebelében foganatositott választások ellen 15 napon belül,

c) a 109. §-ra, amely szerint a tanitóválasztás ellen 15 napon belül és végül

d) a 129. §-ra, melynek alapján tanitóváltozás esetén elődd és utód között a jövedelem megosztás ellen 15 napon belül lehet fellebbezéssel élni.

Fentebb jelzett fellebbezési határidőket minden esetben pontosan be kell tartani s a fellebbezési záradékot is ennek megfelelően kell kiállitani.

S mivel a fellebbezési záradék szövegezése is igen gyakran szabálytalan, ezért elrendelem, hogy a jövőben a jegyzőkönyvekre a következő szövegü fellebbezési záradékot kell alkalmazni:

„Jelen jegyzőkönyv 14, avagy 8 (amint az ügy természete kivánja) napon át közszemlére ki volt téve s az érdekeltekkel annak tartalma szabályszerüen közöltetvén, ellene a törvényes határidőn belül fellebbezés (nem) adatott be.“

A jegyzőkönyvekre ilyképen rávezetett fellebbezési záradékot az elnök és jegyző köteles aláirni.

Nyomatékosan felhivom a plébános, iskolaszéki elnököket, hogy fenti rendelkezésemnek pontosan és lelkiismeretesen tegyenek eleget, mert ezáltal indokolatlan munkától és költségtől mentesitik magukat és a hatóságokat is.

2238
1929

Gyógyíthatatlan beteg fiúgyermekek felvétele a szegedi Irgalomházba.

A Polyák Károly csanádegyházmegyei áldozópap által alapított szegedi Borromei Szent Károly Irgalomház (Szeged, Polgár-utca 29. sz.) igazgatósága 10 férőhely betöltésére folyó évi augusztus hó 15-ig pályázatot hirdet. Pályázhatnak róm. kat. vallású, gyenge elméjü és testi hibával biró, de nem elmebeteg fiúgyermekek 5-től 15 éves korig. Pályázatok a fenti címre küldendők, ahol válaszbélyeg ellenében az érdeklődők bővebb felvilágositást nyernek. Az Irgalomházban levő pécsegyházmegyei alapítványi helyre a mindenkori pécsi megyés püspököt illeti meg a kijelölés joga. Akik erre a helyre pályáznak, folyamodványaikat a pécsi egyházmegyei hatósághoz származtassák be a fentirt határidőig.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 15. Julii, a. 1929.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

Egyetemi Nyomda, Pécs.

1929.

IX.

3031
1929

Etsi iam alias, decreto Sancti Officii die 10 Iunii 1914 lato et in solita subsequenti audientia a Ssmo Domino Nostro probato et confirmato, expresse declaratum fuerit quo sensu intelligenda sit facultas benedicendi Crucifixos ad adnectendam eisdem Indulgentiam, quam dicunt, *toties quoties*; constat tamen ex certis fontibus non deesse sacerdotes, hac facultate auctos, qui talem benedictionem impertiri praesumant cum effectu ut omnes et singuli fideles Indulgentiam plenariam, ceteris paribus, consequantur, *toties quoties* Crucifixos ita a se benedictos deosculati fuerint.

Declaratio circa indulgentiam „toties quoties" crucifixis adnexam.

Timens ne forte, decursu temporis vel etiam ex peculiari aliqua, quam nonnulli iactitant, concessione, decreto Sancti Officii quidquam derogatum sit, infrascriptus Cardinalis Poenitentiarius Maior, in audientia die 21 currentis mensis sibi impertita, ipsum Sanctissimum Dominum Nostrum ad rem directe consuluit; qui respondere dignatus est mentem Suam esse supra memoratam Sancti Officii declarationem in pleno suo robore ac vigore permanere debere quod ad omnes et singulas huiusmodi concessiones post eam quomodolibet elargitas, sive per tramitem cuiusvis Officii Sanctae Sedis sive etiam ab ipsomet Summo Pontifice personaliter et vivae vocis oraculo; atque insimul praefatam declarationem in Commentario officiali *Acta Apostolicae Sedis* denuo evulgari mandavit.

Eadem ita se habet: „Facultas benedicendi Crucifixos cum Indulgentiae plenariae applicatione, *toties quoties* nuncupatae, sive personaliter a Summo Pontifice, sive quomodocumque ab Apostolica Sede, per tramitem cuiuslibet Officii vel personae obtenta, ita et non aliter est intelligenda, ut quicumque christifidelis, in articulo mortis constitutus, aliquem ex huiusmodi Crucifixis benedictis, etiamsi illi non pertineat, osculatus fuerit vel quomodocumque tetigerit, dummodo confessus ac sacra Communione refectus, vel, si id facere nequiverit, saltem contritus, Ssmum Iesu nomen ore, si potuerit, sin minus corde devote invocaverit, et mortem, tamquam peccati stipendium, de manu Domini patienter susceperit, plenariam Indulgentiam acquirere valeat. Contrariis quibuscumque non obstantibus."

Datum Romae, e Sacra Poenitentiaria Apostolica, die 23 Iunii 1929. *L. Card. Lauri,* Poenitentiarius Maior. L. † S. *I. Teodori,* S. P. Secretarius.

3032
1929

Pontificia Commissio ad Codicis Canones authentice interpretandos: Responsa ad proposita dubia.

Emi Patres Pontificiae Commissionis ad Codicis canones authentice interpretandos, propositis in plenario coetu quae sequuntur dubiis, responderi mandarunt ut infra ad singula:

I. — *De litteris dimissoriis.* — D. — An vi canonis 310. §. 2, conlati cum canone 958 §. 1. n. 4, Provicarius apostolicus intra annum a sede vacante litteras dimissorias concedere possit. R. — *Affirmative.*

II. — *De matrimonio acatholicorum.* — D. — An *ab acatholicis nati,* de quibus in canone 1099. §. 2, dicendi sint etiam nati ab alterutro parente acatholico, cautionibus quoque praestitis ad normam canonum 1061. et 1071. R. — *Affirmative.*

III. — *De ieiunio in consecratione ecclesiae.* — D. — An ieiunium in consecratione ecclesiae, de quo in canone 1166. §. 2, moderandum sit secundum communem legem ieiunii ecclesiastici. R. — *Affirmative.*

IV. — *De sepultura ecclesiastica.* — D. — An praescriptum canonis 1221. extendatur etiam ad postulantes et ad alumnos scholarum apostolicarum in religionibus. R. — *Negative.*

V. — *De alienatione bonorum ecclesiasticorum.* — D. — An vi canonis 1532. §. 1. n. 2 requiratur licentia S. Sedis ad alienandas per modum unius plures res ecclesiasticas eiusdem personae, quae simul sumptae valorem excedunt triginta millium libellarum seu francorum. R. — *Affirmative.*

Datum Romae, die 20 mensis Julii anno 1929. *P. Card. Gasparri,* Praeses, (L†S). *I. Bruno,* Secretarius.

3033
1929

Die 29. Septembris a. c. in oratorio nostro residentiali Quinque-Ecclesiensi per impositionem manuum mearum ad sacrum Presbyteratus ordinem promovimus *Aemilium Bucz*, diaconum et sacro ordine Diaconatus initiavimus *Ladislaum Németh* et *Georgium Schmidt*, subdiaconos dioecesanos. **Ordinatio.**

3034
1929

Diebus 10. et 11. Septembris a. c. examen prosynodale subierant et ad sexennium approbati sunt: *Franciscus Cseh, Gulielmus Gyenis, Stephanus Magyar, Franciscus Mayer, Aemilius Tóth, Antonius Uhl, Joannes Wagner.* Praemium Král-ianum *Joanni Wagner* adiudicatum est. **Examen prosynodale.**

3035
1929

Intimo cordis dolore ven. clero meo dioecesano notifico brevi unius mensis intervallo tres denuo confratrum nostrorum ad aeternam patriam evocatos esse. **Defuncti confratres.**

Die 7. Augusti apoplexia tactum mundana relinquere amara mors inopinate coegit *Georgium Gábor*, parochum Mecsekszabolcs-ensem anno vitae suae 54, sacerdotii vero 31. Anno 1875. natus, a. 1898. ad presbyteratum evectus, a. 1913. succentor Eccl. Cathedr. Qu.-Eccl., a. vero 1917, parochus factus est in Mecsekszabolcs. Pastor erat animarum bonus et zelosus, erga omnes affabilis, ideoque ab omnibus dilectus.

Post plurimos duorum annorum cruciatus sacramentis iterato pie refectus obiit 23. Augusti a. c. *Dr. Joannes Frey*, abbas tit. de Kána vel Káva, v.-a-diac. emer. et parochus in Mohács civ. int. Natus est a. 1871., a. 1894. presbyter ordinatus, ab a. 1900. spiritualem semin. puer., ab. a. 1903. parochum in Németmárok, ab. a. 1907. in Himesháza, ab eodem anno usque 1924. v.-a.-diaconum egit districtus Máriakéménd, a. 1910. electus est ablegatus regnic., a. 1917. abbas tit., a. vero 1924. parochus in Mohács ad S. Michaelem factus est. Virum fortissimum, in muniis suis obeundis semper promptum et magnae olim activitatis in eo perdidimus.

Tertius, cuius mortem lugemus, *Emericus Buzsáky*, praepositus tit., camer. S. S. ad. hon., parochus est Dunaföldvár-ensis civ. int. Anno 1876. natus, a. 1901. ad sacerdotium promotus, iam post 4 annos parochus in Vörösmart electus, a. 1916. in eodem munere ad Pellérd, a. 1925. ad Dunaföldvár civ. int. translatus est. A. 1926. titulo camer. S. S. ad hon., a. vero 1927. praepositi de Ireg distinctus est. In plenitudine — uti

saltem videbatur — vitae et virium tam corporalium, quam spiritualium tenebrae mortis fratrem nostrum bona indole praeditum, artis catecheticae intelligentissimum cultorem praemature obruerunt.

Animas denatorum sacris praescriptis, precibusque fervidis, quo citius ad coeli gaudia admittantur, animo libenti adiuvemus. R. i. p.!

3036
1929

Concursus pro parochiis: Dunaföldvár Civ. int., Mecsekszabolcs, Mohács civ. int. et Várdomb.

Pro beneficiis parochialibus Dunaföldvár civ. int., — iuri patronatus Fundi R. Scientiarum Universitatis, — Mecsekszabolcs, — Ecclesiae Cathedralis Qu.-Eccl, — Mohács civ. int., — iuri patronatus episcopalis et Várdomb, iuri patronatus Academiae R. Theres. Vindobon. obnoxiis, per decessum vel translationem pastorum vacantibus concursum praesentibus usque 1. Novembris a. c. duraturum publico.

Dicta beneficia assequi cupientes, in quantum in examine prosynodali approbati sint, velint recursus suos respectivis patronis inscribendos, usque praefatum terminum Officio Dioecesano submittere.

3037
1929

Personalia.

In parochiis pastoribus vacantibus administratores ad int. nominati sunt: in Mecsekszabolcs *Paulus Püspök*, in Mohács civ. int. *Gabriel Schultz* et *Franciscus Mihalecz*, in Dunaföldvár civ. int. *Stephanus Auguszt* et *Josephus Molnár*, omnes hucusque cooperatores in iisdem locis.

Stephano Nagy parocho Várdomb-ensi est curatia Decs commissa, cuius ad locum qua administrator *Josephus Lickert* ad Várdomb missus est.

Franciscus Sebestyén vicarius Szentlőrincensis in eodem munere ad Szakály est translatus. *Stephanus Németh* adm. in Decs factus est vicarius in Szentlőrinc.

Colomannus Keleti catecheta in scholis elem. Quinque-Ecclesiensibus eodem in munere ad scholam civitatis pro iuvenibus opificibus institutam transpositus est.

Ad scholas elem. status Quinque-Ecclesienses novi catechetae missi sunt: *Ludovicus Domosvay* coop. Szekszárd-ensis in civ. int. et *Georgius Schmidt*, diaconus.

Cooperatores translati sunt: *Joannes Pulay* e Pincehely ad Szekszárd civ. int., *Ludovicus Kondits* e Fadd ad Pincehely, *Petrus Magasföldi* e Püspökbogád ad Fadd, *Vendelinus Kanizsai* e Felsőszentmárton ad Püspökbogád, *Franciscus Árpás* e Németbóly ad Bátaszék, *Aemilius Petz* e Rácpetre ad Németbóly, *Georgius Jung* e Mucsi ad Rácpetre, *Ludovicus Erdélyi* ex Olasz ad Nagykónyi. *Aemilius Bucz* neomysta ad Mözs et *Ladislaus Németh* diaconus ad Tamási missi sunt qua cooperatores.

3038
1929

Papi lelkigyakorlatok.

Az idei szünidő folyamán tartott első közös papi lelkigyakorlaton velem együtt résztvettek: Bencze László dr., Bende József, Bok József, Díóssy József, Dobos Henrik, Fejes Károly, Gaál János, Galambos Kálmán, Gasparich György, Gedeon Sándor, Geosits Lajos, Gergye Győző dr., Györkös József, Heckenberger Konrád dr., Kápolnai Zsigmond dr., Kletzl Béla, Klimkovics József, Koch Ede, v. Kun Lajos, Loschert Kázmér, Masson Lipót, v. Mándoky Sándor, Németh Pál, Perényi Pál dr., Piliván Mihály dr., Proksch Ferenc, Reinhardt György, Romeisz Ferenc, Scharfenberger János, Sinka Imre, Tihanyi János, Vaszary Kálmán.

A második lelkigyakorlaton pedig a következők vettek részt: Badacsonyi Ádám, Bauer József, Czár Gáspár, Domosvay Lajos, Faludi Ferenc, Frost Péter, Fürész József, Gestettner Konrád, Graumann Imre, Hajós György dr., Hanuy Ferenc dr., Hábel Vince, Jakab Béla dr., Kecskés Károly, Kitlinger József, Kránitz Lajos, Lickert József, Magyar István, Molnár Márton, Navracsics Ferenc, Pásztor András, Schultz Gábor, Sperai János, Szakály István, Szentkirályi István, Szvetics Károly, Tillinger Ferenc, Trinn János, Uhl Antal, Waszner Ferenc.

3039
1929

Bérmálási anyakönyvek tárgyában új rendelkezés.

A bérmálási anyakönyvekre nézve jelen soraimmal akként intézkedem, hogy ezentul a plébániahivatalok több évre szóló bérmálási anyakönyveket szerezzenek és köttessenek be, amelyeket nem szükséges beküldeni, mert felülvizsgálásukat és láttamozásukat az egyházi látogatások során a többi anyakönyvekkel együtt kívánom elvégezni. A bérmálási anyakönyvi másodpéldányok pedig a polgári év végén a többi anyakönyvi másodpéldányok kiséretében terjesztendők fel láttamozás végett.

3040
1929

A ferencrendi atyák missiók tartására vállalkoznak.

Örömmel hozom t. papságom tudomására, hogy a Kapisztrán Sz. Jánosról nevezett Ferences rendtartomány főnöke idejében jövő megkeresésre mindig készséggel küld megfelelő atyákat népmissiók tartására. A missiók tartására a következő atyák vannak kiszemelve: Mélt. Zadravecz István felszentelt püspök, P. Oberten Odiló, P. Siposs Leonárd, P. Jagicza Juvenál, P. Roznik Rájner, P. Leszják Lajos, P. Bónert Valérián, P. Kirchhofer Pongrác, P. Réz Marián, P. Hajós Márk, P. László Akác. A missiós atyák magyar,

német és horvát nyelvü missiók tartására vállalkoznak. A megkereséseket Nt. P. Oslay Oszwald O. F. M. tartományfőnök úr cimére kell intézni. (Budapest, II. Margit-körut 23.)

3041
1929

„Rosengarten" c. imakönyv ajánlása.

Felhivom tiszt. papságom figyelmét a *Bok József*, ker. tanfelügyelő, németbólyi plébános kiadásában ujonnan megjelent „*Rosengarten*" c. német ima- és énekes könyvre, amely egyuttal a készülő egységes német kántorkönyv szövegkönyve is. Függelék gyanánt magyar imákat és énekeket is tartalmaz.

A sok eredeti képpel ellátott, 752 oldal terjedelmü imakönyv ára egész vászonkötésben 3·70 P. Viszonteladók 15%-os engedményt kapnak. Megrendelhető a pécsi Haladás Nyomdánál.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 29. Septembris, a. 1929.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

PEL

1929.

X.

3853
1929

S. C. Rituum: Officium et Missa S. Margaritae M. Alac. V. ad universam Ecclesiam extenditur.

Urbis et Orbis. Ad humiles enixasque preces Revmi Domini Hyacinthi, Episcopi Augustodunensis, supplicia quoque depromentis vota plurium Emorum S. R. E. Cardinalium, fere innumerabilium Sacrorum Antistitum, necnon Superiorum Ordinum et Congregationum religiosarum, praeeunte universa familia Monialium Ordinis Visitationis B. M. V., ab infrascripto Cardinali Sacrae Rituum Congregationi Praefecto relatas, Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa XI — qui per Litteras Encyclicas *Miserentissimus Dominus,* diei 8 Maii 1928, Sacratissimi Cordis Jesu festum, expiationis et reparationis more, firmius solemniusque celebrari iusserat, atque ad altiorem ritum et nobiliorem solemnitatem evexerat — alterum quoque festum illi priori et digniori, veluti congruum additamentum, latius amplificare cogitavit et voluit: nempe Sanctae Margaritae Mariae Alacoque, Virginis, quae divini Cordis fidelis discipula et amantissima filia se totam devovit eius honori et cultui propagando. Quare ipse Beatissimus Pater, votis et postulationibus sibi porrectis libenter obsecundans, festum Sanctae Margaritae Mariae Alacoque, pluribus dioecesibus et piis religiosisque Institutis iam indultum, suprema et apostolica Sua auctoritate, pro utroque Clero ad universam Ecclesiam extendere dignatus est. Insuper Officium cum Missa proprium nec non Elogium Martyrologio Romano addendum, . . . ex Sacrae Rituum Congregationis consulto, ratum habuit et adprobavit: illudque in festo praefatae S. Margaritae Mariae Alacoque, Virginis, sub ritu duplici, die 17 Octobris quotannis recolendo, ab universo Clero saeculari et regulari adhiberi decrevit; etiam fixe translato et reposito in diem decimum sextum eiusdem mensis festo semiduplici S. Hedwigis, Viduae. Mandavit demum ut Kalendario universali in novis editionibus Breviarii et Missalis nec non Martyrologii Romani, huiusmodi festum cum supradictis Officio, Missa et Elogio respective inseratur. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 26 Junii 1929. C. Card. Laurenti, *S. R. C. Praefectus,* L.† S. A. Mariani, *Secretarius*

* * *

Formulae novae Missae et Officii novi pro quovis sacerdote Dioec. novo Directorio acclusae submittentur. Pretium — 0·20 P pro quavis Missae formula et 0·26 P pro singulis Officii formulis — occasione coronae vernalis A. R. DD. Vicearchidiaconis districtualibus tradendum est, qui summas colligendas ulterius substernent.

3854
1929

Facultas Ordinariorum quoad sanationes in radice restricta.

Pro notitia vener. Clero meo hisce communico Ordinarios secundum novas facultates s. d. quinquennales non habere amplius potestatem sanandi in radice matrimonia attentata coram officiali civili vel ministro acatholico, cum impedimento mixtae religionis aut disparitatis cultus, in casibus sequentibus: „1° in quo pars acatholica adversatur baptismo vel catholicae educationi prolis utriusque sexus natae vel nasciturae; 2° in quo ante attentatum matrimonium, sive privatim, sive per publicum actum, partes se obstrinxerunt educationi non catholicae prolis.“ Rebus ita se habentibus sanatio in radice ab Apostolica Sede petenda est.

3855
1929

Obitus Caroli Schultz et Geysae Frühwirth.

Tempore novissimo duo sacerdotes iubilares bonis meritis instructi et venerandae aetatis gratiam adepti, sunt ad aeternam haereditatem evocati.

Carolus Schultz emeritus v.-a.-d. distr. Siklós et rudedon. par. Beremendensis natus est a. 1847, presbyter ordinatus a. 1871. Variis in locis qua cooperator functus a. 1880. adm. in Dárda, mox parochus in Németmárok nominatus et a. 1903. in eodem munere ad Beremend translatus est. Ab a. 1884. insp. schol., dein ab a. 1894. v.-a.-d. distr. Siklós factus officia laudabiliter implebat. A. 1919. pensione donatus in statum quietis secessit et infirmitatem diuturnam usque ad ultimum halitum patientissime et hilari animo tolerans sacramentis rite refectus obdormivit in Domino die 8. Octobris a. c. Qu.-Ecclesiis.

Die 13. Octobris a. c. gravi morbo fractus et pie sacramentis moribundorum susceptis obiit *Geysa Frühwirth* canonicus hon., par. Gyulajensis anno aetatis suae 80, sacerdotii vero 57. A. 1872. presbyter ordinatus, ab a. 1878. per semisaeculum in parochia Gyulaj zelo boni pastoris animarum operabatur. Annis 1900—1921 ut exemplaris v.-a.-d.-diaconus distr. Dombóvár fungebatur; anno 1912. nominatus est canonicus hon. Multis virtutibus, praeprimis tamen zelo indefesso, rara humilitate et ardenti caritate erga Deum et proximos coruscavit, quibus omnium dilectionem sibi emeritus est.

Animas denatorum confratrum suffragiis precibusque ven. clero iuxta statuta synodi dioecesanae amanter commendo.

3856
1929

Per mortem Caroli Schultz em. v.-a.-diac. et parochi Beremend-ensis vacantia in numero pensionatorum exorta est. Sacerdotes dioecesanos, qui in statum quietis recedere cupiunt, praesentibus provoco, ut recursus suos statutis instituti pensionalis dioecesani conformiter exarandos usque 1. Januarii a. 1930. mihi exhibeant. Pensio.

3857
1929

Pro beneficiis parochialibus *Dunakömlőd* sub patronatu Fundi R. Scientiarum Universitatis, *Lakócsa*, iuri patronatus Abbatiae S. Jacobi de Silisio, *Vajszló*, iuri patronatus Fundi Religionis obnoxiis, *Tevel*, liberae collationis episcopalis, *Gyulaj*, et *Szakály* patronatus Celsiss. D. Pauli e Principibus Esterházy de Galántha, ob translationem, obitum et rudedonationem pastorum vacantibus concursum usque 10. Januarii a. 1930. duraturum indico. Dicta beneficia assequi cupientes, in quantum in examine prosynodali sint approbati, velint suos recursus, patronis respectivis inscribendos, usque praefatum terminum mihi submittere. Concursus pro parochiis: Dunakömlőd, Gyulaj, Lakócsa, Szakály, Tevel et Vajszló.

3858
1929

Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa XI. Cubiculariorum Suorum ad hon. numero adscripsit *Carolum Sebestyén* administratorem Quinque-Ecclesien. ad S. Joseph, *Adalbertum Magyar* parochum Dombóvárensem et *Ludovicum Meyer* parochum Tolnaensem. Personalia.

Antonius Kovács par. Szakályensis erga preces proprias pensionatus est partim ad onus eiusdem beneficii.

Novi parochi nominati et investiti sunt: dr. *Sigismundus Kápolnai* par. Lakócsaensis in Mohács civ. int., *Michael Ambach* par. Dunakömlődensis in Dunaföldvár civ. int., *Josephus Kuhl* par. Tevelensis in Várdomb, et dr. *Joannes Taksonyi* coop. Quinque-Ecclesien. ad S. August. in Mecsekszabolcs.

Franciscus Schlachter par. Ibafaensis nominatus et investitus est v.-a.-diaconus distr. Szigetvárensis.

Inspectores scholarum facti sunt: *Joannes Martinkovics* par. Bogdásaensis in distr. Szigetvár et *Joannes Scharfenberger* in distr. Völgységensi.

Administratores ad int. nominati sunt: *Carolus Erdélyi* abbas tit., canonicus hon., par. Vajszlóensis in Lakócsa, *Franciscus Sebestyén* vicarius Szakályensis ibidem, *Adalbertus Kletzl* vicarius Gyulajensis ibidem, *Gabriel*

Schultz coop. Mohácsensis in Dunakömlőd, *Josephus Lickert* adm. Várdombensis in Tevel, *Josephus Sárvári* coop. Vajszlóensis ibidem.

Stephanus Auguszt coop. in Dunaföldvár civ. int. in eodem munere Quinque-Ecclesias ad. S. August. est translatus.

3859
1929

Az egyházmegyei zsinat választott tagjai, anyaga, bizottságai.

A folyó évi I. körlevelemben 273/1929. szám alatt meghirdetett és a jövő év folyamán megtartandó egyházmegyei zsinatra választás utján kiküldettek:

1. az esperesi kerületekből: Szeitz József, Erdélyi Károly, Ábrahám István, dr. Perényi Pál, dr. Heckenberger Konrád, Reinhardt György, Bok József, Kirschanek Ödön, Rudolf Mátyás, Tihanyi János, Blandl György, Schlachter Ferenc, Polgár János, dr. Gere Gábor, Palkó József, Buzsáky Imre, Hradek Károly, Meyer Lajos, Bräutigam Ferenc;

2. az egyházmegye területén levő klerikális szerzetesrendek képviseletében: dr. Kiss Albin S. O. C., P. Somogyi Jenő S. J., P. Jagicza Juvenál O. F. M., P. Gröne Lajos C. M.;

3. a segédlelkészek közül: Hantos Béla, Tiborc Benő, Szvetics Károly, Mihalecz Ferenc, Czár Gáspár, Vucskits Imre, Uhl Antal, Nagy György, Eberhard József, Kecskés Károly, Pulay János, Auguszt István, Berta Antal, Pittesser Antal.

A középiskolai hittanárok képviseletében dr. Gálos Lászlót, az elemi iskolai hitoktatók közül Hoffmann Kálmánt nevezem ki és a zsinat rendes tagjai gyanánt ezennel meghívom még dr. Szőnyi Ottót, dr. Jakab Bélát, Lajos Gyulát, Gaál Jánost, Fent Gyulát és Györkös József leánygimnáziumi igazgatót.

Az egyházmegyei zsinat anyagát a következőkben állapítom meg.

I. Fejezet. Az egyházi személyekről általában.

1. A papi élet. 2. A papság képzése és továbbképzése.

II. Fejezet. Az egyházi személyekről részletesen.

1. A főesperesek. 2. Az esperes. 3. A plébános. 4. A káplán. 5. Hitoktatók. 6. Szerzetesek.

III. Fejezet. Lelkipásztori tevékenység.

1. Hivatalvezetés. 2. Szentségek és szentelmények. 3. Szent helyek és idők. Templom. Temető. Szobrok és keresztek. 4. Igehirdetés. Szentbeszéd. Hitoktatás. Missiók. 5. Istentisztelet. Egyházi ének és zene. Egyházi művészet. 6. Egyleti élet. Hitbuzgalmi egyesületek. Szociális kérdés. Egyházi jótékonyság. Kat. sajtó. Egyházközség.

IV. Fejezet. Vagyonkezelés.

Plébániai vagyon. Lelkészi illetmények. Nyugdij. Végrendelet.

V. Fejezet. Iskolaügy.

Az ekként vázolt törvénytervezet előkészítésére jelen soraimmal hat bizottságot küldök ki a következő rendeltetéssel:

1. A zsinati anyag I. és II. fejezetének kidolgozására.

Elnök: dr. Wurster József; tagjai: Czernohorszky József, dr. Sipos István, P. Jagicza Juvenál, Tiborc Benő, dr. Vértesi Frigyes, dr. Gálos László.

2. A III. fejezet 1—3. pontjainak előkészitésére.

Elnök: dr. Igaz Béla; tagjai: dr. Kővágó Péter, Braun István, Sebestyén Károly, dr. Gere Gábor, dr. Dőry László, Mihalecz Ferenc.

3. A III. fejezet 4—6. pontjaiban foglalt anyag összegyüjtésére.

Elnök: Romaisz Ferenc: tagjai: Bartinai Ferenc, P. Somogyi Jenő, dr. Szőnyi Ottó, Lajos Gyula, P. Raffinszky Romuáld, Gasparich György, Meyer Lajos, dr. Hajós György, dr. Kelemen Andor, Hantos Béla, Hoffmann Kálmán.

4. A IV. fejezet feldolgozására.

Elnök: dr. Hanuy Ferenc; tagjai: Blandl György, Tihanyi János, dr. Gebauer Miklós, Sebő Pál, Bräutigam Ferenc, dr. Piliván Mihály.

5. Az V. fejezet előkészítésére.

Elnök: Komócsy István; tagjai: dr. Kiss Albin, dr. Jakab Béla, Reinhardt György, Fent Gyula, Gaál János, dr. Perényi Pál.

6. Az egész anyag összeegyeztetésére és egységes megszövegezésére.

Elnök: dr. Szilvek Lajos; tagjai: dr. Sipos István, dr. Gebauer Miklós, Györkös József, dr. Hajós György.

Az egyes bizottságokat ezennel felkérem, hogy a nekik jutott zsinati anyagra vonatkozó törvényjavaslatot mielőbb készítsék el és mutassák be, hogy azt idejében felülvizsgáltathassam és hozzászólás végett az esperesi kerületeknek és az egyes zsinati tagoknak kiküldhessem.

3860/1929

Szentséges Atyánk XI. Pius Pápa első sz. miséjének közeledő 50. évfordulója alkalmából a nm. magyar püspöki kar közös magyar és latin pásztorlevelét azzal küldöm meg egyházmegyénk minden papjának, hogy a magyar nyelvü körlevelet ádvent 3. vasárnapján híveiknek a szószékről felolvassák.

Közös főpásztori körlevél Szentséges Atyánk aranymiséje alkalmából.

Schultz coop. Mohácsensis in Dunakömlőd, *Josephus Lickert* adm. Várdombensis in Tevel, *Josephus Sárvári* coop. Vajszlóensis ibidem.

Stephanus Auguszt coop. in Dunaföldvár civ. int. in eodem munere Quinque-Ecclesias ad. S. August. est translatus.

3859
1929

Az egyházmegyei zsinat választott tagjai, anyaga, bizottságai.

A folyó évi I. körlevelemben 273/1929. szám alatt meghirdetett és a jövő év folyamán megtartandó egyházmegyei zsinatra választás utján kiküldettek:

1. az esperesi kerületekből: Szeitz József, Erdélyi Károly, Ábrahám István, dr. Perényi Pál, dr. Heckenberger Konrád, Reinhardt György, Bok József, Kirschanek Ödön, Rudolf Mátyás, Tihanyi János, Blandl György, Schlachter Ferenc, Polgár János, dr. Gere Gábor, Palkó József, Buzsáky Imre, Hradek Károly, Meyer Lajos, Bräutigam Ferenc;

2. az egyházmegye területén levő klerikális szerzetesrendek képviseletében: dr. Kiss Albin S. O. C., P. Somogyi Jenő S. J., P. Jagicza Juvenál O. F. M., P. Gröne Lajos C. M.;

3. a segédlelkészek közül: Hantos Béla, Tiborc Benő, Szvetics Károly, Mihalecz Ferenc, Czár Gáspár, Vucskits Imre, Uhl Antal, Nagy György, Eberhard József, Kecskés Károly, Pulay János, Auguszt István, Berta Antal, Pittesser Antal.

A középiskolai hittanárok képviseletében dr. Gálos Lászlót, az elemi iskolai hitoktatók közül Hoffmann Kálmánt nevezem ki és a zsinat rendes tagjai gyanánt ezennel meghívom még dr. Szőnyi Ottót, dr. Jakab Bélát, Lajos Gyulát, Gaál Jánost, Fent Gyulát és Györkös József leánygimnáziumi igazgatót.

Az egyházmegyei zsinat anyagát a következőkben állapítom meg.

I. Fejezet. Az egyházi személyekről általában.

1. A papi élet. 2. A papság képzése és továbbképzése.

II. Fejezet. Az egyházi személyekről részletesen.

1. A főesperesek. 2. Az esperes. 3. A plébános. 4. A káplán. 5. Hitoktatók. 6. Szerzetesek.

III. Fejezet. Lelkipásztori tevékenység.

1. Hivatalvezetés. 2. Szentségek és szentelmények. 3. Szent helyek és idők. Templom. Temető. Szobrok és keresztek. 4. Igehirdetés. Szentbeszéd. Hitoktatás. Missiók. 5. Istentisztelet. Egyházi ének és zene. Egyházi művészet. 6. Egyleti élet. Hitbuzgalmi egyesületek. Szociális kérdés. Egyházi jótékonyság. Kat. sajtó. Egyházközség.

IV. Fejezet. Vagyonkezelés.

Plébániai vagyon. Lelkészi illetmények. Nyugdij. Végrendelet.

V. Fejezet. Iskolaügy.

Az ekként vázolt törvénytervezet előkészítésére jelen soraimmal hat bizottságot küldök ki a következő rendeltetéssel:

1. A zsinati anyag I. és II. fejezetének kidolgozására.

Elnök: dr. Wurster József; tagjai: Czernohorszky József, dr. Sipos István, P. Jagicza Juvenál, Tiborc Benő, dr. Vértesi Frigyes, dr. Gálos László.

2. A III. fejezet 1—3. pontjainak előkészitésére.

Elnök: dr. Igaz Béla; tagjai: dr. Kővágó Péter, Braun István, Sebestyén Károly, dr. Gere Gábor, dr. Dőry László, Mihalecz Ferenc.

3. A III. fejezet 4—6. pontjaiban foglalt anyag összegyüjtésére.

Elnök: Romaisz Ferenc; tagjai: Bartinai Ferenc, P. Somogyi Jenő, dr. Szőnyi Ottó, Lajos Gyula, P. Raffinszky Romuáld, Gasparich György, Meyer Lajos, dr. Hajós György, dr. Kelemen Andor, Hantos Béla, Hoffmann Kálmán.

4. A IV. fejezet feldolgozására.

Elnök: dr. Hanuy Ferenc; tagjai: Blandl György, Tihanyi János, dr. Gebauer Miklós, Sebő Pál, Bräutigam Ferenc, dr. Piliván Mihály.

5. Az V. fejezet előkészítésére.

Elnök: Komócsy István; tagjai: dr. Kiss Albin, dr. Jakab Béla, Reinhardt György, Fent Gyula, Gaál János, dr. Perényi Pál.

6. Az egész anyag összeegyeztetésére és egységes megszövegezésére.

Elnök: dr. Szilvek Lajos; tagjai: dr. Sipos István, dr. Gebauer Miklós, Györkös József, dr. Hajós György.

Az egyes bizottságokat ezennel felkérem, hogy a nekik jutott zsinati anyagra vonatkozó törvényjavaslatot mielőbb készítsék el és mutassák be, hogy azt idejében felülvizsgáltathassam és hozzászólás végett az esperesi kerületeknek és az egyes zsinati tagoknak kiküldhessem.

3860/1929

Szentséges Atyánk XI. Pius Pápa első sz. miséjének közeledő 50. évfordulója alkalmából a nm. magyar püspöki kar közös magyar és latin pásztorlevelét azzal küldöm meg egyházmegyénk minden papjának, hogy a magyar nyelvü körlevelet ádvent 3. vasárnapján híveiknek a szószékről felolvassák.

Közös főpásztori körlevél Szentséges Atyánk aranymiséje alkalmából.

3861
1929

Önálló hitoktatók biztosítása nem kötelező.

A vallás- és közokt. miniszter úr 542/96—1929. számú rendelkezésében az államilag díjazott önálló hitoktatók részére biztosította a jogot, hogy betegség esetén illetményeiket hat hónapig megkapják. Ilyen körülmények között a hitoktatók biztosítása baleset és betegség esetére nem kötelező.

3862
1929

Amerikai magyar papok lelkészegyesülete.

Az Egyesült Államok és Canada területén működő mindkét szertartású katolikus magyar papok Lelkészegyesületet alakítottak, amely feladatául tűzte ki „az amerikai magyarság lelki, anyagi, társadalmi és erkölcsi helyzetének javítását és fejlesztését, továbbá a szülőhaza minden ügyének előmozdítását.“ Elnöke: Eőrdögh Elemér, toledoi plébános (1880 Genesee St., Toledo. O) A Lelkészegyesület az egyházat és szülőhazát érintő minden kérdésben készségesen áll a megkeresők rendelkezésére.

3863
1929

Katolikus istentiszteleti rádióbizottság.

Tájékoztatás végett közlöm tiszt. papságommal, hogy az esztergomi egyházmegyei hatóság Budapesten „Katolikus istentiszteleti rádióbizottság“-ot létesitett a budapesti érseki helytartó elnöklete alatt, amely éber figyelemmel kiséri a budapesti rádiószolgálatnak istentiszteleti részét, hogy az a katolikus elveknek, követelményeknek és jogos igényeknek mindenben megfeleljen és megállapítja a rádión leadandó istentiszteletek helyét és programmját. A rádiót érintő kérdésekben az indokolt felszólalások és kivánalmak e bizottsághoz intézendők. (Budapest, I. Úri-u. 62).

3864
1929

Párbérmegváltás esetén a községhez benyujtott lelkészi nyugta bélyegmentes.

Miheztartás végett közlöm tiszt. papságommal az alábbi pénzügyigazg. végzést:

A pécsi m. kir. pénzügyigazgatóságtól. X. Y. plébános z-i lakos felebbezése ... előirt illeték ellen. — Végzés. — A kir. pénzügyigazgatóság a felebbezésnek helyt ad és a mohácsi m. kir. adóhivatalnál felebbező terhére előirt 57 P — fillér illeték törlését elrendeli. Miről felebbezőt értesiti. — Indokolás. — A megfelebbezett illeték törlendő volt, mert 1920. évi XXIV. t.-c. 22. §-a szerint a köztisztviselők és egyéb közszolgálatban alkalmazottak közpénztártól kapott illetményei és szolgálati viszonyukból származó egyéb járandóságokról kiállitott nyugtái illetékmentesek. A lelkészek,

ha járandóságukat a községtől élvezik, közszolgálati alkalmazottaknak tekintendők, tehát a járandóságukról kiállított nyugtatványaik szintén illetékmentesek. Wager s. k. pénzügyigazgató-h.

3965
1929

Tudomásvétel és miheztartás céljából közlöm az alábbi határozatot. Fehérvármegye Közigazgatási Bizottságától. Szám: 6/1928. Határozat: Az N. N. r. k. iskolaszéknek 1927. évi szept. 29-én hozzánk intézett kérelmére kötelezzük N. N, izr. vallásu földbirtokost, hogy cselédségének N. N. r. k. el. iskolába járó gyermekei után a hitközségnek 1927. évi egyházhatóságilag jóváhagyott tehát jogerős költségvetése értelmében a reá kirótt és általa meg nem felebbezett 320 P 1927. évi iskolafenntartási díjat 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt a hitközség pénztárába fizesse be. Indokolás: A vall. és közokt. miniszter urnak 1926. november 9-én 81.696/1927-VIII/b sz. alatt kelt és Fehérvármegye Közig. bizottságához intézett rendelete értelmében N. N. földbirtokossal szemben az 18 9. évi XXXVIII. t.-c. 45. §-ának rendelkezése volt alkalmazandó, mivel földbirtokos cselédsége gyermekeinek oktatásáról más uton nem gondoskodott, az N. N. r. kath. elemi iskola költségeihez ugyanoly módon és arányban tartozik hozzájárulni, mint azon hitfelekezet tagjai, amely az iskolát fenntartja. N. N. hozzájárulása mérvére nézve tehát a hitközség költségvetés kivetése volt megállapitandó, mely költségvetés 15 napi közszemlére ki volt téve, mely ellen nevezett földbirtokos felszólamlással nem élt s amely egyházhatóságilag is jóváhagyatván, jogerőssé vált.

Másvallású földbirtokosok iskolaadója.

3966
1929

1. A napokban jelentek meg *dr. Mihályfi Ákos*, ciszt r. c. apát, egyetemi tanár, egyházi és társadalmi „*Beszédei.*“ A két kötetes nagy munka az egyházi szónoklattan szakavatott elméleti és gyakorlati művelőjének legszebb beszédeit tartalmazza. Egyházmegyém tiszt. papjainak és hiveinek egyaránt melegen ajánlom beszerzését és olvasását. Ára a kiadó Szent István-Társulatnál 20 P.

Irodalmi művek, folyóiratok ajánlása.

2. *Géfin Gyula dr.*, theol. tanár két terjedelmes kötetben megirta „*A szombathelyi egyházmegye története*“-t. A tudományos felkészültséggel és a saját egyházmegye szeretetével megírt szép munka nagy nyeresége a magyar egyháztörténelem irodalmának. Beszerzését egyesületi, intézeti könyvtáraknak és tiszt. papjaimnak melegen ajánlom. Ára a szerzőnél (Szombathely, Szeminárium) kötetenkint 10 P.

3. *Pilinyi Gyula,* a budapesti érseki helynöki iroda tisztviselője, dr. Valnicsek Béla „Jegyesek kátéja" c. műve nyomán kis füzetet adott ki *„Jegyesek utmutatója az egyházi és polgári házasságkötésnél"* címén. Tekintettel arra, hogy igen ügyes összefoglalását adja a házasságról való tudnivalóknak, szivesen ajánlom a lelkipásztorok figyelmébe azon célból, hogy intelligens, házasságra készülő híveiknek kezébe adják. Megrendelhető a szerzőnél: Budapest, I., Uri-u. 62. sz. Ára 50 fillér.

4. *A Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége* a divat erkölcstelen túlkapásainak ellensúlyozására hivatalos lapja a *„Kat. Háziasszonyok Lapja"*, mellé *Katolikus Divatlapot* ad. Felhivom a lelkipásztorok és egyesületi vezetők figyelmét erre az életre való vállalkozásra, hogy minél több intelligens családhoz eljuthasson az erkölcsi tisztaság terjesztésének ezen eszköze is. Megrendelhető: Budapest, VIII., Mária-ucca 7. sz. alatt. Ára évi 5 P.

5. A budapesti dömés atyák gyermekek számára kedves és olcsó folyóiratot adnak ki *„Kis piros könyv"* címen. Ezen rózsafüzéres gyermeklapot, melynek előfizetési ára postán küldve 1 P, tömegesen rendelve számonkint 6 fillér, a hitoktatók és tanítók figyelmébe ajánlom. Szerkesztőség Budapesten, VII., Szent Domonkos-u. 3. szám alatt.

6. *Dr, Klinda Pál,* budapesti segédlelkész (Regnum Marianum plébánia, VII., Damjanich-utca 42.) szerkesztésében *„Együtt az Egyházzal"* cimü füzetsorozat jelenik meg minden vasár- és ünnepnapon az aznapi miseszöveg magyar forditásával és liturgikus magyarázatával. A liturgikus élet elmélyítésére kiválóan alkalmas füzetsorozatot melegen ajánlom tiszt. papjaim figyelmébe. Megrendelhető a szerkesztőnél, ára füzetenkint 14 f.

7. A *Szent István Társulat* kiadásában megjelent *a Szentszék és Olaszország között kötött szerződés és konkordátum fordítása* XI. Pius pápának erre vonatkozó nyilatkozataival együtt. Ahol a templompénztárban felesleg van, megrendelhető ennek terhére a plébániai könyvtár számára. Ára 3 P.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 30. Novembris, a 1929.

† **Franciscus** m. p.
episcopus.

Egyetemi-nyomda, Pécs.